

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 115.

Maribor, dne 7. oktobra 1910.

Letnik II.

Moje mnenje.*

(Piše učitelj Robert Košar).

Odkritosrčno priznavam, da me je presenetila znana izjava zastopnikov štajerskega slovenskega učiteljstva pri „Lehrerbundu“ v Gradcu glede delitve štajerskega deželnega šolskega sveta v slovenski in nemški oddelek.

Ker pa slovensko učiteljstvo še ni spregovorilo končne besede in je po izjavi nekega člana štajerskega „Lehrerbunda“ to še baje odprto vprašanje, zato si dovoljujem v tej zadevi izreči svoje mnenje ne glede na kako osebo ali politično stranko, ampak samo v prid in ugled našega stanu in slovenskega naroda.

Zahteva po delitvi štajerske dežele vobče in štajerskega deželnega šolskega sveta posebej je tako stara, kakor politična probuja našega naroda. Vedno so se slišali klici: „Proč od Gradca“ in čim bolj se zaveda naše ljudstvo svojih moči in narodne samostojnosti, tem pogostejše se sliši ta klic. On je del principielnih zahtev slovenske politike na Spodnjem Štajerskem (in zato je tudi v programu vseh naših političnih strank. Ako se torej učiteljstvo ne bi vjemalo s to zahtevo, bi opravičeno izgubilo naslov — narodno učiteljstvo.

Z definitivno protizjavo pa bi tudi zelo otežkočili ta principielni boj glede razdelitve, ker bi se naši narodni sovražniki takoj oprijeli te izjave, rekoč, da razdelitve ni treba, ker ni splošna narodna zahteva. Vrgli bi nas v jeden koš z nemškutarji in takoj bi pisali: „Die gemäßigten Elemente sprechen so —“

Gotovo je, da se s tem ne bi povzdignil naš ugled in če vzamemo obratno razmerje in si vmislimo nemške učitelje v naš položaj, bi dobila njih izjava drugo lice.

Mnogi še bi molčali, ako bi bili okrajni šolski sveti v slovenskih rokah, ali da bi se vsaj upoštevale opravičene slovenske zahteve. Toda polovica teh

* Op. uredništva: Rade volje damo svoj list na razpolago odličnemu slovenskemu učitelju, ki se tako odločno zavzema za naše narodno politične zahteve. Pripravljeni smo odpreti predale „Straže“ tudi drugim gospodom učiteljskega stanu, ki bi hoteli označiti svoje stališče v kolikor se tiče našega narodnega programa. Prepričani smo namreč, da bo pošten in odkrit razgovor najlažje poravnal gotova neprijetna nasprotstva, ki so se javila v naši javnosti in se bo združilo vse narodnomislele učiteljstvo v boj za naše narodne interese.

velevažnih zastopov plava v nemški vodi in slovenski učitelji se mnogokrat zapostavljajo v lastno in narodovo škodo.

Na lepša mesta naših okoliških šol v mestih in trgih pridejo nemške ali z nemškim duhom napojene učne moči in marsikateri „Slovenec“ na slovenski okoliški šoli je bolj „stramm-deutsch“, nego njegov tovariš v mestu.

In če pomislimo, da se trudijo naši nasprotniki z vso silo, da bi se priučili slovenskemu jeziku in da bodo imeli za slovenski jezik usposobljeni nemški učitelji protekcijo od zgoraj in spodaj, potem pač lahko trdim, da se nam prikazujejo koroške razmere na šolskem polju.

Ob takih razmerah pa bode ostalo tudi najbolj požrtvovalno delo ostale peščice naših narodnih učiteljev brezuspešno in ne bo izdalo ničesar, kajti na suhem tudi riba ne more plavati.

To so le nekatere glavne poteze, ali vendar so zmožne, da ovržejo vse naše pomisleke glede razdelitve štajerskega deželnega šolskega sveta na slovenski in nemški oddelek. Ta razdelitev je v korist slovenskega naroda; ona je vitalnega pomena za njegov razvoj in obstoj in to — zadostuje.

Revolucija na Portugalskem.

Na Portugalskem divja revolucija, tako se glasi najnovejša senzacija, ki momentano zanima ves kulturni svet. Splošno je bilo že davno znano, da vladajo na Portugalskem nezdružene razmere, ki nujno zahtevajo temeljit preobrat, in tudi v diplomatičnih krogih se ni prikrivalo, da je položaj opasen. Nikakor se pa ni pričakovalo, da se bo ta preobrat zvršil tako hipno in s tako elementarno silo.

Politične razmere na Portugalskem so bile že dolgo časa sem skrajno žalostne. Pri vseh političnih strankah je vladala korupcija. Vodilne vloge so igrali povsod ljudje, ki jim je bila politika samo sredstvo v dosego osebnih aspiracij. Poslanci niso bili zastopniki ljudstva, ampak samo zastopniki lastnih interesov in mogoče še onih take klike, ki se je zbiral okrog posameznika. Za zanemarjeno, v nevednosti živeče ljudstvo se ni brigal nihče, ampak v vseh bojih se je šlo samo za — jasli. Kdor je bil pa

enkrat pri njih, je zobal iz njih neženirano in brez ozira na splošnost z edinim ciljem pred sabo — lastni žep. Te koruptne razmere so povzročile splošno demoralizacijo. Politične pustolovščine in brezprimerne lahkoživost so bile najizrazitejši znak portugalskih vodilnih krogov. Ako še dodamo, da razmere v vladarski hiši niso bile nič boljše, da se je pri vsej revščini dežele živelo v sijaju in blesku ter metalo denar skozi okna, da se ni nič kaj vpoštevalo etičnih in moralnih načel in je bila kaznjiva lahkomišelnost in brezbriznost skoroda edina gonilna sila, potem moramo priti do zaključka, da so sedanji dogodki nekaka nujna posledica.

Vsled označenih razmer je dežela vedno bolj propadala. Skrbelo se ni za izobrazbo ljudstva, tako da imamo na Portugalskem 70% analfabetov, skrbelo se pa tudi ni za njegovo gospodarsko okrepljenje in napredovanje. Revščina je postajala vedno neznosnejša, posebno še, ker so tuji brezvestni trgovci in špekulanti dobro izrabili škandalozne politične odnose ter so pridno izsesavali ubogega kmeta in delavca.

Vse to je počasi vzbudilo v masah žgoče in neukrotljivo sovraštvo proti dosedanjim vladni obliki in konečno tudi proti njenemu glavnemu reprezentantu, proti kralju in vladarski hiši. Splošna nezadovoljnost je zavladovala po celem Portugalskem in vse je nekam direktno in indirektno delalo na spremembo koruptnega sistema. V vrstah vseh političnih strank se je obsojalo delovanje političnih faktorjev. Tudi katoliška stranka, ki se je poprej najbolj trudila, da bi sanirala odiozne razmere in spravila zavoženo politiko v normalni tir, je konečno morala uvideti brezvspešnost svojega pomujanja in je stopila v ozadje.

Te kaotične zmede so spretno izrabili republikanci in z njimi združeni anarhisti. Z vso živahnostjo so pričeli delovati za prekucijo in osnivanje republike pod patronanco mednarodnega framasonstva. Ker so ribarili v kalnem, so si priborili od leta do leta več privržencev. Prvi poskus za dosego zaželenega cilja so napravili leta 1908, ko so, kakor znano, ubili takratnega kralja Don Carlosa in prestolonaslednika. (Ker so pa posegle vmes druge države, v prvi vrsti Angleška, ki jim je precej odkrito zagrozila, so se takrat zbalili in še niso mogli vresničiti svojih namenov.

Nastopil je vlado sedaj 21letni kralj Manuel. Čakala ga je velika naloga: dvigniti ugled vladar-

PODLISTEK.

Pozabljena.

(Francoski spisal Charles Toley — prevel St. M.).
(Konec.)

V somraku, padajoč med drevje, obraz še bledejši v senci, se je njeno krilo od rujave svilu gubilo med listje, kakor fantom, in je prebežala vijugaste drevoredne semtertja kakor zgubljena v skrivnostnem labirintu.

Nenadoma je zagledala pred gajem, ob katerem je stala kamenita klop in ki se je odpiral proti hiši, drug blede obraz, katerega črno telo se je tudi mešalo z mračnim listjem v kaotično zmes.

In stara gospa je ob zadnjem svitu dneva spoznala otroka s svojimi velikimi očmi v nežnem, voščenem obrazu.

On jo je objel z nezaupnim, boječim, nad vse radovednim pogledom. Presenetenje tega svidenja ga ni zganilo.

Ona se je ustavila, da ga ne bi splasila in v misli, da ji mogoče ta mali, ki še ne zna lagati kakor veliki, pove resnico, je zašepetala šepet poln sladkih besed:

— Ne boj se, moj mali: jaz sem tvoja babica, in babica ljubi tudi takrat, ko nje ne ljubijo več... Ljubezen je močnejša od nje same.

— Moja pestunja mi je rekla, da ste blazna in da so blazniki zlobni... Vi torej niste več blazna.

Sprožena od dečkovih usten se ji je beseda zadrla v srce kakor svinčena krogla. Prevzela jo je cela njena sramota in cel njen padec. In odgovorila je tresoč se po vsem telesu:

— Ne... ne... jaz nisem več... bolna... Sedla bom na klop... Pridi k meni... Lah-

ko kramljava... Hočeš malo kramljati s svojo babico?

Sedla je na kamenito klop in ga vabila k sebi z laskavimi besedami in s široko razprtimi rokami. On se je še zmirom obotavljal.

— Ne boste mi storili nič žalega?

— Žalega? Ah, moj dragi, kako ti naj storim kaj žalega? Meni so storili nekaj žalega, meni, a nisem se naučila te umetnosti: povrnila jim tega nisem nikdar!

Deček ni več razumel. Strah ga je zopet popadel in začel se je umikati.

— Če se vam približam, kaj mi boste storila?

— Posadim te na kolena, pripovedujem ti mičnih povesti in te negujem kakor zna...

Tu ji je glas preminil od dušne tesnosti. Morala je še enkrat dihniti in ponoviti.

— ... kakor zna tvoj ded!

Otrok se je presedel na klopi, iznova prešinjen od nezaupnosti. Njegov obraz je obledel. Oči so se povečale v noči. Položil je prst na ustnico in šepetal razgledajoč se kroginkrog:

— Pst! Prepovedano je govoriti o dedu!

— Zakaj?

— Ker ga ni več tukaj.

San, vedni san, se je je uutil še enkrat. Začutila je, kakor da je ta otrok drobna, črna tica, ki bo pri prvem njenem zgibu zletela v teme, ne da bi ji razodela skrivnost.

Ne da bi se odmaknila, v neprestanem strahu, da ga še splaši, se je silila nadaljevati s toploto:

— Da, vem, da tvojega deda ni več tukaj...

Odpotoval je za tri tedne v toplice — kaj ne?

Kratek, nestrpen, bizaren smeh — otroka je zabavalo, da babica ne ve tega, kar on ve. Obraz se mu je začrtal prebrisano in hudomušno.

— On ni odpotoval v toplice... (a jaz vem, kje da je!)

Zatajil se je, čeprav ga je mikalo povedati. A radoveden na njo, roke na krilu, je lahko vzgorel od hrepenenja, vsplamtel, skoroda se vstrašil pred dejstvom, da ve.

In dal se je prositi v svoji otroški trmoglavosti, v slepem nagnjenju do grozovitosti, ponosen, zadovoljen s svojim važnim stališčem, nejasno zavedajoč se, da je ta zelo stara gospa izročena njemu, čisto malemu otroku in da jo on, čisto mali otrok, zamore razburiti kakor velik človek.

— Povej mi... povej mi... prosim te... rotim te...

V večeru se je zdel njegov vedni smeh tuji in neznan.

— Prepovedano je.

— Povej mi samo, ali je zelo daleč odtod?

— Oh, ne, prav nič daleč... on je prav zelo blizu.

Vse, kar je še živelo v njenem starem, strtem telesu, je vstrepetalo, planilo kvišku in naraslo v upanja poln klic:

— Ti si ga videl?

— Ne, — se je odrezal fant, nestrpen in nemiren od njenega vzvalovanja, odmikajoč se neopaženo.

— Ne more se ga videti, nihče ga ne more videti!

V njej je planilo nazaj in zagledala se je izmučeno sredi morja slutenj, iz katerega ni vstal niti ostanek kakega točnega vprašanja.

Razpoložen pripovedovati mnogokaj, odkar ona ni izpraševala več, in iščoč v njenem obrazu pojasnila za to, kar je bil videl in ponovil brez razuma, je otrok priznal z eno samo besedo:

— Ne vidi se ga... ker spi v jami, pod kamnom, porisanim z velikim črnim križem, kar se toliko pravi, kakor da je mrtev!

Stara dama je planila kvišku, ravna kot sveča, blede kot zid, trepečoča od mraza. Roke stisnjene na prsi, kakor da se brani pred orožjem, ki bi jo zabo-

ske hiše in odstraniti korumpirane razmere. Mlad, lahkoživ kralj pa ni bil kos velevažni misli. Postal je kmalu igrača prerivajočih se političnih klativitev in nesrečna dežela je hitela rapidno svoji usodi nasproti. Svobodomiselnih republikancev in anarhistov so počeli s podvojeno silo svoje razdiralno delo. Nastopali so tiho in brez šuma, a smotreno in po jasno načrtanem programu. Vsepehi niso izostali. Pri volitvah v državno zbornico, ki so se vršile v minulem poletju, so si priborili dvakratno število prejšnjih mandatov. Konečni rezultat tega ravnanja se je pa pokazal sedaj, ko je zadivjala revolucija. Kako ravno stoji momentano razmere na Portugalskem, se sicer z gotovostjo ne da reči. Vstaši so skoro popolnoma cernirali vso deželo od ostalega sveta. Zasedli so koj od začetka vse brzojavne urade in pošte, tako da ne morejo nobena poročila o faktu stanju v svet. Republikanci pač nameravajo najprej popolnoma dovršiti svoje delo in potem postaviti Evropo pred dovršen fakt. Edino potom brezzičnega brzovanja prihajajo poročila, ki so pa v marsičem nepopolna in si nasprotujejo, tako da si človek res ne more ustvariti jasne slike o situaciji. Brezdvomno pa je, da so se vršili te dni v Lisabonu krvavi spopadi, ter da je bodočnost vladarske hiše zelo dvomljiva. Z vso sigurnostjo se lahko napravi sledečo prognozo: Ako je vojaštvo na suhem tudi tako prežeto z revolucionarnimi idejami, kakor mornarica, ki je kot prva razvila prapor revolucije in je iz svojih ladij bombardirala kraljevi dvorec in ako ne bo zopet posegla vmes Angleška, potem je Portugalska kot monarhija — bila in zavladata bo ljudovlada. Za ljudstvo se pa radi tega položaj ne bo nič zboljšal. Na krmilo bodo prišli republikansko-anarhistični elementi, ki bodo še nadalje zatirali ljudstvo, si polnili žepe in skušali vdejavati svoja prostožidarska, protiverska načela. Spremenila se bo vladajoča klika, korupcija in vse kar je z njo v zvezi, bo pa ostala.

Začetek revolucije.

V torek, dne 4. t. m. ob 2. uri popoldne so hipoma pričele portugalske vojne ladje, ki so bile vsidrane v lisbonskem pristanišču, bombardirati kraljevi dvorec. Obenem so zasedle republikanske vojaške čete vse važnejše ulice. V začetku je bil kralj s svojo materjo in dvorom v palači. Ko je pa postalo bombardiranje vedno silnejše, se je skril v spodnje prostore. Neka brzobjavka, ki jo je dobilo francosko zunanje ministrstvo po dolgih ovinkih, se glasi: „Bombardement na kraljevi dvorec je bil včeraj (4. t. m.) popoldne ob 3. uri končan. Med bombardementom so se vršila med voditelji vstaje in med kraljevim dvorom pogajanja, ki so imela ta vspehi, da je kraljeva osebna varnost zasigurana.“ Drugo poročilo iz Londona pravi: „Sicer ni še nikakih natančnejših poročil o izidu revolucije, vendar prinašajo listi vesti, ki zatrjujejo, da so se odigrali grozni prizori v bližini dvorca. Padlo je veliko število civilistov in vojakov. Mnogo poslopij v bližini dvorca, kakor tudi dvor sam, je trpelo silno škodo.“

Revolucija. — Zmaga. — Republika proklamirana.

Po zadnjih poročilih je imela revolucija popoln uspeh. Lisabona se nahaja že v rokah republikancev

in ljudovlada je že proklamirana. Sestavljena je tudi že provizorična vlada, ki obstoji iz vodstva republikanske stranke. To ministrstvo ima nalogo, izdelati republikansko ustavo in ustvariti novi republikanski temelj. Predsednik te provizorične vlade je 67 let stari Theophile Braga, znan pesnik in historik. Braga je pa tudi vodja portugalskih prostožidarjev, in je tedaj s to izvolitvijo najmarkantnejše izražena smer, v kateri se bo gibal nova republika. Braga je že naznanil zunanjim ministrstvom drugih držav proklamirano republiko in sestavo provizorične vlade.

Da je imela revolucija dosedaj primeroma tako lahko delo in je tako hitro dosegla svoj cilj, priča, da je bilo vse dobro premišljeno in za vso vstajo napravljen natančen načrt. V tem smislu prihaja tudi mnogo poročil. Eno pravi, da je revolucionarno vojaštvo napravilo okrog Lizbone gost kordon, ki je zabil vsakemu izhodu iz mesta. Žurnalisti svetovnih listov so se s smrtno nevarnostjo prerili skozi, da so potem iz tujih ladij brezzično brzobjavljali v Pariz in London.

Druga vest se glasi:

„Semkaj v London prihajajo vesti, da je med republikanskimi poslanci v Lizboni in pa med admiralom vojne mornarice Carlosom Lovris obstojala že delj časa tajna zveza. Bojne ladje so dobile pred kratkim ukaz, da se morajo odstraniti iz lisbonskega pristanišča. Ladje so to tudi storile in so se pokorile kraljevemu povelju, toda revolucionarski komite jih je poklical nazaj in sedaj so bili streli iz topov vojnih ladij prvi signalement, da se je revolucija začela. Mnogi člani kraljeve rodbine, med njimi vdova po umorjenem kralju Carlosu, Amalija, so dobili v zadnjih dneh grozilna pisma, v katerih se jim prerokuje skorajšnji pogin.“

Pa ne le med mornarico, tudi med drugim vojaštvom si je bila priborila republikanska misel zelo mnogo terena. Vse to je seveda delo revolucionarcev silno olajšalo.

Kaj je s kraljevo rodbino.

Najbolj nasprotujoče so vesti, ki prihajajo o usodi kraljeve rodbine. Najprvo se je z vso gotovostjo trdilo, da je kralj s svojo materjo in s svojim dvorom med bombardiranjem zbežal na braziljansko vojno ladjo „San Paolo“, ki je bila vsidrana v pristanišču. Rovejša poročila pa to dementirajo. Angleški poslanik v Lizboni je brzobjavil svoji vladi, da se je zatekel kralj Manuel v v bližini Lizbone ležeče mesto Mafra, španski ministrski predsednik Canalejas je pa izjavil v državni zbornici, da je Manuel spravljen od zaupnikov na varen kraj, da pa momentano ne ve, kje ravno se nahaja.

Druga poročila imajo zopet drugačne verzije. Glasi se, da se je peljal Manuel s kraljico materjo z brzovlakom mimo San Sebastiana. Zopet druga vest pravi, da se nahaja Manuel na krovu neke angleške vojne ladje.

Človek se res ne spozna v kaosu teh raznih nasprotnih vesti. Vendar je pa toliko gotovo, da je kraljeva rodbina na varnem in se razširjajo te razne verzije namenoma, ker se noče pokazati revolucionarcev pravega sledu.

so govorili z njo sladko. Zaupali so ji in niso ji posejevali misli z obrestmi.

Njena izba je bila ozka, za silo opremljena, a svesta si je bila, da je v nji; kadar bi spala, je niso preselili in niso ji odkazali postelje koga drugega.

Če se je včasih kdo obnašal prav tako nestrpno in osorno, ta osornost vsaj ni izhajala od sina, snaha ali vnuka, temuč je prišla od tujca.

In dalje, — ker njena sreča ni živela več v tej hiši, v tem vrtu, ker je vsa minula lepota obstojala le še v njej, v globini njene duše, jo je hotela čuvati, skrbno skrivati kakor relikvijo.

Tam je hotela vse, kar je bila videla, vse, kar je bila slišala, zdobiti, razsuti, potopiti drobčance spomina v morje misli in novih zanimanj. Tam, kjer je pozabila na celi svet, tam bo pozabila tudi . . . in ona ni hotela! Pozabiti, ne! To bi poplačala presebično in prekruto. In potem je bila ta preteklost mnogo slajša od sedanjosti. Da, spominjati se v miru, brez motnjave na vse moči življenja in na skušnjo, ki ji je ostala. Spominjati se do brezkončnega spanja smrtnega . . .

Nenadno sredi nočne tihote in toplote se je jela stara gospa smejati izgubljeno, bolešno, — čisto blazno.

Sin, snaha, otrok in pestunja so pribežali. Prepadla, blodne oči med štenami, ki so plahale od njenih sivih lasi, z velikimi, nerazumljivimi gestami je jela blesti:

— Mislila sem, da živim . . . In sem mrtva, bolj mrtva, kakor da sem zagrebena pod kamen, lesen križ nad menoj . . . življenje je žilo v vrtu, vrtar je streljal s karabinerjem . . . odletelo je! . . . Sedaj je vrt pokopališče . . . vsa drevesa brez gnezd so ciprese . . . hiša je grob . . . ogroben grob . . . najgrši grob, ker ne poganja noben cvet . . . najžalostnejši grob, ker je prazen . . . to je zavržen grob, ker ne hrani svojih mrtvih!

Govorila je vsevprek otroče in resno, navadno in izvanredno, komično, pretresljivo, o presledkih stvari, ki so bile tako globoko resnične, da se je sin tresel, kot da kliče glas vesti iz temin.

Potem se je začela zopet smejati, smejati iz

Kaj bo?

Vsakdo se rado vedno vprašuje: Kaj bo? Ali bo vstaja res popolnoma zmagala, ali se bo zopet povrnila monarhija? Odgovor na to je nesiguren. Za sedaj je fakt, da so republikanci gospodarji v Lizboni in je proglašena republika. Kako se bodo pa zadeve nadalje razvile, se težko prerokuje. Poročila si tudi v tem zelo nasprotujejo. Iz enih se sliši, da je ljudovlada zasigurana, ker je v provinci vsepovsodi mir, in so pristopili celo prej kralju zvesti vojniki k vstajam; od druge strani se zopet javlja, da je navdušenje za republiko samo v Lizboni, da je pa provinca še vedno za monarhijo.

Precej sigurno je, da končna odločitev še ni padla. Na Portugalskem gotovo še ne vladajo normalne razmere in trajajo boji še vedno dalje. Zelo značilno je, da imajo revolucionarji še vedno zasedene vse brzobjavne postaje in so okupirali tudi železnice, tako da se ne more dobiti direktnih vesti. To jasno znači, da je položaj še vedno zelo kritičen.

Gospodarski paberki.

Ogrska je najela novo posojilo in sicer tokrat brez Pariza. Ogrska Rothschildova skupina je dala svoje milijone na razpolago ogrskim državnim gospodarjem. Mažarskim denarnim snubačem tokrat ni trebalo iti v Pariz, zato je pa je nastala v Parizu zdaj časnarska borba proti tamošnjemu Rothschildu, ker so njegovi sodrugi v Budimpešti prehiteli francoske denarne mogotce.

Francoska velja sedaj za državo, ki zalaga cel svet z denarjem, ter se šteje med najbogatejše dežele. Na Francoskem so nadomestili industrijo z denarnimi kupčijami, ki se vse večinoma izobno obnesejo.

Na Francoskem je upeljanih več velikanskih, dobro organiziranih denarnih zavodov. Največji je kreditni zavod „Lyonnois“, ki ima svoj sedež v Lionu ter šteje 225 podružnic na Francoskem in v važnejših mestih v inozemstvu. „Lyonnois“ je o finančnem položaju vsake posamezne dežele in celo posameznih mest natančno orientirana.

Druga enako močna denarna družba je „National de Escompt“ ter nekaj drugih.

Vse te banke razpolagajo z neprimerno velikanskim kapitalom. Zato so te banke nevoljne, ker hočejo tudi banke, ki niso pridružene bančnim kartelom, delati „kšeft“. V teh zavodih je zaposlenih na Francoskem mnogo več uradnikov, slug in delavcev, kot v marsikateri naši tovarni ali sličnemu podjetju.

Ta denarni kartel ima pa tudi svoje časopise, ki dela vedno propagando za njegove denarne kupčije. Celotno Angleško so osnovali Francozi svoje bančne filijalke in preplavljali francoski trg s svojim denarjem. Francoska ima sedaj sama 30 milijard frankov dolga, ki pa je najet večinoma samo doma. — Največji dolžnik pri Francozih je Rusija z 10 milijardami, Španija in Avstrija z 3, Turčija z 2, Egipt z 1½, Italija z 1, Anglija ravno toliko, Kitajska Belgija, Se-

lo, je v tihotni večer zajokala drhteč jok kruto ranjenega srca, je zastakala stok omamljenosti in brezkončnega gorja.

Otrok, pretresen od nepričakovanega učinka svojih besed, je zbežal s plahim begom.

In ona je ostala sama, bleda in okamnela v črnem listju. Presunjena od groze je dospela pred gaj, poln senc. Obstala je in objela hišo in vrt s pogledom neskončnega brezupa.

Vse, kar se ji je bilo ob njenem prihodu pojavilo v vznemirjujoči popačenosti more kot nepoznano, je vstalo pred njenimi očmi čisto, jasno in dosežno, uresničeno s točnimi, brezčutnimi črtami.

In trditi, da je srečna hiša? Ne! To ni mogla biti. Sreča in hišni mir sta tu le spod, stlačena, zadušena, ujeta, vzdignjena pod tem čisto novim, gladkim, golim, zidarskim delom. To pročelje ni drugega nego maska, čemerna in neprenosna, maska od kamna in malca, ki se zdi, da poprašuje:

— Po čemu si se vrnila semkaj? Kaj hočeš? Kje stoji zapisano, da še moraš živeti, vzbujena k življenju od drugega sveta? Ne boš našla, česar ti iščeš. Pojdi odtod, tujka! Pojdi odtod, vsiljivka! Pojdi odtod odsotna in pozabljena!

V nočnem hladu je stara gospa jela zmrzovati, objeta od samote, zavedajoč se, da je zapuščena in da bo ostala zapuščena vekomaj.

Ni imela več svojega življenjskega tovariša, ne svoje dobre Katarine, ne uboge Montonnet, ničesar ni imela več!

Zivi je niso ljubili več in tisti, ki jo še morejo ljubiti, so bili vsi mrtvi. Naj gre razklepat srca, ki so se zaprla? To je dolgo in težko . . . znabiti nemogoče!

In ona se je čutila tako trudno, tako staro! — Ona ni imela več moči in poguma zaživeti iznova. Rajši ne poizkusi . . . Ah, ne, bilo bi prekasno!

In sedaj, ko so plahnil utisi sna v čustvu neusmiljene / resničnosti, v nenavadno osvetljenem obupu je razumela, da ji bo blaznica, mnogo dražja, prisrčnejša in gostoljubnejša od te hiše.

Tam je poznala vse ljudi in nikdo se ni potvaril, da je ne pozna. Kakor so jo sladko poznali, tako

gubljeno, bolešno, blazno, tako dolgo, da so ji pri-vrele velike težke solze na hladna lica . . .

V.

Tudi to ni trajalo dolgo.

Mal četrte ure za tem je peljal izvošček Gastona in njegovo mater proti Parizu. Niso bili imeli ravno mnogo sitnosti s prtljago: popotni kovčeg je ležal na preprogi voza med njunimi nogami.

Gospa Cantu ni bila oporekla niti najmanj.

Med tem ko so po njenem prihodu bolnico spre-mili v njeno izbo, ki je radi prekratkega časa ni bil razpravljal še nihče, je Gaston dal poklicati ravnatelja in ga z besedami svoje žene ogovoril brez ovinkov:

— Ni dovoljena v poštenem zavodu taka lahko-miselnost, nespametnost, nevednost kakor tukaj! Ne igra se na to sorto z nevarnimi bolniki! Kako, ali se ji ni zatrdilo, da je ozdravljena od blaznosti, in ali se ni poslala domov, da smo jo vzeli še tisti dan? In dve uri potem se ji je povrnila blaznost v divjem izbruhu. Ona ni „čisto zdrava“, ona je blazna, da, blazna za prisilni jopič! Velikansko srečo ste imeli, ravnatelj, da se je ta slučaj pripetil pri spravljivih ljudeh, ki dovolj sovražijo škode in niso v javnosti trosili povesti, ki bi bila pokopala vaš zavod. Da nismo imeli nevolje in nepotrebnih korakov dovolj, bili bi poslali našo mater v drug zavod. Če se v bodoče drznete še enkrat motiti mirno obitelj s krivimi znamenji vašega ozdravljenja, vam ne le ničesar ne odgovorim, ničesar ne storim v selitev, temuč vložim tožbo . . .

Med tem je gospa Cantu med štirimi stenami svoje ozke izbe, vsakdanje in gole kakor v kakem provincialnem hotelu, z lažjim srcem dihal boljši zrak. Vendar enkrat sama je kmalu potem, ko se ji ni bilo več bati zdravnikovih posetov ali čuvajevih obhodov, za vselej popustila nerazumljivo gesto in blodno besedo.

Svobodno je ležala na svoji železni postelji in je, obraz zakopan v roke in s čustvom, da se ji navzlic njenemu trudu misli niso marale razpršiti ali se pogrezniti v nerazvozlan sen, vzdihnila s tihim glasom, da bi se ne slišalo:

— Ah, moj Bog, sama s toliko bolje . . . kako težko je, postati zopet blazna . . .

verna Amerika, Japonska, Švica in Rumunija z ½ milijarde dolga. Južna Amerika dolguje tudi 3 milijarde in angleška Afrika 1½. Te neštne milijarde donajajo na leto zopet cele milijarde obresti. Ako prištemu k tem kapitalom še vrednost industrijskih podjetij in raznih akcij, potem računamo lahko mirnim srcem, da nesejo francoskim kapitalistom samo obresti vsako leto približno 5 milijard. Zadolževanje držav je tedaj za francoske kapitaliste zelo ugodno, a vtrjuje tudi politični upliv francoske države. Oddod gonja francoskih listov proti Avstriji in Nemčiji, ki se hočeta emancipirati francoskega kapitala.

V zadnjih letih je obrnila javnost svojo pozornost na razvoj kmetijstva v Alpah, ker je kmetijstvo v avstrijskih alpskih deželah velike važnosti za razvoj gospodarstva v Avstriji.

Neka posebnost alpskega kmetijstva je planšarstvo. To pa ne more obstajati samo za se, ampak je navezano na kmetijstvo v dolini. Planšarstvo in kmetijstvo v dolini je po zgodovini in naravi tesno vezano eden na drugega in zato tudi ločeno ne moreta shajati.

Glavna zadača alpskega kmetijstva je živinoreja. Planine pomagajo dolincem, da zamorejo v poletnih mesecih rediti mnogo več živine, kot bi jo mogla preživeti dolina sama. S planšarstvom pa si kmet tudi izvanredno zboljša kakovost svoje živine. To nam omogoča, da dobimo vedno zdravo in utrjeno živino. V Alpah sicer ni mogoče postavljati mnogo pitane živine na trg, ker manjka dovolj krmilnih sredstev. A misliti bo treba začeti, kako bi se za alpsko živinorejo dobilo umetnih krmil, potem katerih bi bilo možno spraviti planšarjem svojo zdravo živino naravnost kot pitano na dunajski in druge velike trge. Velikega pomena bi bilo to posebno, ker bi se s tem odrinilo dosedanje židovsko prekupstvo. Kakor drvijo živinorejci in živinski barantači iz drugih krajev na alpske semnje, da si nakupijo tamošnjo zdravo, in za plemo izborna čvrsto živino, tako bi tudi dobro rejena, pitana živina, ki se preživi po letu po zdravih planinskih pašnikih, dobila dobre kupce, in sloves naše planinske živine bi se še bolj razširilo.

Vendar moramo opozarjati, da preti alpski živinoreji neka nevarnost, ki utegne tekom časa sloves planšarstva občutno oškodovati. Opazuje se namreč, da se po mnogih krajih v dolinah, prejšnja večja posestva, ki so posebno dobro služila za živinorejo, kosajo v male dele. Na ta način se število živine gotovo zmanjša, posebno, ker mal posestniki ne more tako uspešno planšariti kot kmet, ki je imel po 100 in še več glav živine.

Planšarstvo vsled tega vedno bolj in bolj propada. Obširni planinski pašniki se, ker ni živine, dajo v najem lovcem ali pa se prodajo lovskim baronom. Statistika poljedelskega ministrstva dokazuje, da so se v avstrijskih Alpah gosposki lovski revirji pomnožili od leta 1885 do 1905 od 6 milijonov hektarjev na 8.2 milijonov hektarjev. To pa se pojavlja najbolj tudi vsled tega, ker razni lovski baroni in velikaši kupujejo kar cele velike kmetije v lovske svrhe. Tam kjer se je poprej redilo po več stotin živine, tam so sedaj planine preurejene samo za lovske revirje. Če se še nahaja kak kmet planšar med temi velikimi lovskimi revirji, mu navadno divjačina dela tako škodo, da rad ali nerad proda svojo kmetijo s prijaznimi planinskimi pašniki vred lovski gospodi. Ta žalostni proces se pojavlja najbolj na Gornjem Štajerskem, Koroškem in Tirolskem.

S tem se rapidno manjša število živine; ta primanjkljaj več tisoč glav najboljše živine v eni sami deželi, ne bo imel žalostnih posledic, če bo šlo to tako naprej, samo za kmetijstvo, ampak še več — pomislimo samo na sedanjo draginjo — za mesta in industrijske kraje. Celo socialdemokratska „Arbeiter-Zeitung“ je v eni zadnjih številki opozarjala javnost na to perečo zadevo in trdila, da iz tega izvira pomanjkanje živine in draginja mesa.

Država sama bo morala skrbeti, da se postavnim potom zabrani razkosavanje, pa tudi zlaganje zemljišč, kjer je to v kvar živinoreji in vsemu kmetijstvu.

Za obstoj kmečkega stanu je razdolženje kmečkih posestev eden najvažnejših problemov. To pa bi se najlažje izvrševalo, ako bi se omejilo na gotov način zadolževanje. Dolgovi srednjih kmečkih posestnikov so doslej že tako nevarno višočino, da gledajo prijatelji kmečkega stanu z veliko negotovostjo v bodočnost. Še bolj pa, kot že obstoječi dolgovi, nas mora navdajati s strahom vedno napredujoče naraščanje kmečkih dolgov. Radi tega pada vsako leto na tisoče poprej dobro stoječih kmetov kot žrtev hipotekarnih dolgov.

Tega nesrečnega pojava je sigurno sokriva prevelika prostost v zadolževanju. Vzroke zadolževanja lahko delimo v štiri vrste, in sicer: zapravljivost, nesreče, melioracijska dela in premembe posesti. Po tem razločujemo tudi produktivne in neproduktivne hipotekarne dolgove. Če kdo najame posojilo zato, da si zboljša posestvo, n. pr. posojilo za regeneracijo vinogradov ali izsušenje travnikov, je to produktiven dolg.

Drugeče pa je, če najame kmet posojilo radi zapravljivosti. Ti dolgovi niso torej v korist posestniku in so torej neproduktivni dolgovi. Največji del kmečkih hipotekarnih dolgov pa so oni, ki izvirajo iz nakupa posesti, pododovanja, izplačanih dedščin, dizev kmetij in sličnih transakcij. Takih dolgov so tudi neproduktivni in so n. pr. na novo obremenili avstrijskega kmeta od leta 1878 do 1899 za celih 1344 milijonov kron!

Neomejeno zadolževanje kmečkih posestev omogočuje, da se lahko kupijo posestva z malo svoto denarja, za ostalo kupno svoto pa se najame zopet nov hipotekarni dolg. Iz tega vzroka je popraševanje po manjših in srednjih posestvih vedno večje, cene istim pa nenavadno rastejo.

Končni uspeh vsega tega je, da te umetno napravljene cene ostanejo v veljavi tudi pri dedščinah. Tisti dedič pa, ki prevzame posestvo, je izgubljen, ali pa se mora truditi vse svoje življenje samo za upnike.

Iz teh kričečih vzrokov se razpravlja, posebno v agrarnih krogih vedno bolj vprašanje, kako bi se razbremenilo kmečka posestva s pomočjo postavodaže in javne uprave. Poslanci vseh agrarnih strank v državnem zboru delajo že dalje časa na to, da bi se ustvarila čim prej možnost, razbremeniti kmečka posestva. Pri tem življenjskem vprašanju kmečkega stanu mora sodelovati država pri ogradnem zakonu, dežele pa pri posebnih tozadevnih določilih za posamezne dežele.

Če se je posrečilo izpeljati zemljiško odvezo, bo gotovo ugodno izpadlo tudi to.

Da so to perečo zadevo vzeli za resno tudi na višjih mestih, priča dejstvo, da je razposlalo poljedelsko ministrstvo že poseben načrt te nameravane postave na vse glavne kmetijske korporacije v Avstriji v presojo. Čeravno je vladni načrt zelo pomanjkljiv in se bo treba še korenito lotiti dela, da se ustvari ugodna postava, vendar lahko vsak kmet in prijatelj kmečkega stanu z veseljem pozdravi, da se tudi organi osrednje vlade zanimajo za vso resnostjo za to važno zadevo.

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor.

Kranjski deželni zbor je imel v sredo dne 5. t. m. prvo sejo v jesenskem zasedanju. Najprvo je prišla na vrsto interpelacija, ki jo je stavil dr. Šusteršič radi nepotrditve Hribarja za župana. Vnela se je živahna debata, ki so jo pa liberalci s svojim sumničanjem in z napadi na duhovništvo hitro spravili na zelo nizek nivo. Stališče S. L. S. je preciziral dr. Šusteršič. Povdarjal je, da je avtonomiji Ljubljane največ škodoval Hribar sam, ker je v neki spomenici na vladno iz osebno-strankarskih interesov povdarjal, da vsakokratni vladi ne more biti vse eno, kdo je ljubljanski župan, kar se razvidi iz tega, da je veljavnost izvolitve župana Ljubljane odvisna od cesarjevega potrjenja. Naglašal je tudi dr. Šusteršič, da se je on na vseh odločujočih mestih zavzel za Hribarjevo potrditev. Konečno je predlagal, naj se izreče obžalovanje radi suspendiranja ljubljanske mestne avtonomije, trdno pričakujoč, da se po sodelovanju vseh poklicanih faktorjev povrne ljubljanski občini čimprej meščansko samoupravo, ter naj preide deželni zbor na dnevni red. Ta predlog je bil po daljši debati sprejet in cela afera s tem rešena.

Po rešitvi te zadeve je bila seja prekinjena in se je nadaljevala popoldne. Najprvo je prišel na vrsto novi ljubljanski statut. Poročal je odbornik dr. Pegan. Po daljši debati, v kateri je dr. Šusteršič temperamentno pobil razne liberalne govornike, v prvi vrsti „modrega“ Gangla, je bil statut, kakor je predlagal poročevalec, sprejet. Nato je prišlo na vrsto več manjših in lokalnih zadev. Med drugim je bil sprejet nujni predlog dr. Zajceva za reorganizacijo e. kr. zdravstvenega sveta, predlog poslanca Lampeta glede škode, ki jo je napravil po deželi črv, in predlog poslanca Matjašiča, da se odpomore bedi vinarov.

Seja 6. oktobra.

Sejo vodi deželni glavar pl. Šuklje. Izvrše se nadomestne volitve v razne odseke. Upravnemu svetu se izroči zakon o varstvu planinskega cvetja. Velevažna je bila ta seja, ker je bil na vrsti predlog o spremembi načrta zakona za občinski red in občinski volilni red. Poročilo o tem predmetu je imel poslanec dr. Pegan. Po daljši, precej živahni debati, v katero so posegali poslanci vseh strank, je bil ta predlog sprejet. Proti so glasovali Nemci in slovenski liberalci. Prihodnja seja se bo naznanila poslanecem pismeno.

Nacionalno-politična komisija za češki deželni zbor.

Nacionalno-politična komisija za češki deželni zbor, ki se je dne 5. t. m. dopoldne sešla k drugi seji, je generalno debato nadaljevala celo popoldne in končala svoje delo ob 8. uri zvečer. Generalna debata je s tem končana in se preide sedaj v specialno debato. V ta namen je bil izvoljen subkomite, obstoječ iz 14 članov, v katerega pošljejo Čehi 5, Nemci 5 in veleposestniki 4 odposlance. Ta subkomite je imel dopoldne sejo, da se zedini glede tega, na kak način naj se razdeli gradivo po vladi in po posameznih strankah predloženih predlogov za češki deželni zbor, ter ima zlasti odločiti, ali naj se za posamezne oddelke teh vprašanj izvoli še posebne pododseke in na kak način naj ti poslujejo. O vseh teh predlogih odloči danes dne 7. t. m. popoldne plenarna nacionalno-politična komisija, ki ima v ta namen popoldne sejo.

Poslanec Kramar zdrav.

Iz Lvova se piše: Poslanec dr. Kramar se je dne 6. t. m. peljal skozi Lvov in je na potu iz Krima v Prago. Dr. Kramar je popolnoma zdrav.

Skupne ministrske konference.

Pri vojnem ministru so se vršila dne 6. t. m. posvetovanja o novem vojaškem kazenskem procesu, in so bila ob 6. uri zvečer prekinjena, ter se bodo nadaljevala prihodnje dni. Dne 6. t. m. ob 10. uri dopoldne so se pričele skupne ministrske konference pri zunanjem ministru grofu Aehrenthau, da pripravijo gradivo za delegacije. Teh posvetovanj so se udeležili skupni minister Burian, vojni minister Schönaich, poveljnik mornarice grof Montecuculli, oba ministrska predsednika baron Bienenrth in grof Khuen-Hedervary, oba finančna ministra Lukaacs in Bilinski in oba domobranska ministra Georgy in Hazay.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand in vojaško vprašanje.

Z ozirom na spor glede vojaških vprašanj, ki je povzročil, da je tudi skupna ministrska konferenca dne 6. t. m. ostala brez rezultata, se izve iz jako zanesljivega vira, da je nastal vsaj glede vpeljave ogrskega jezika v armadi zboljšan položaj. — Kakor znano, se je prestolonaslednik Franc Ferdinand protivil ogrskim jezikovnim postulatam. Ker je cesar izjavil, da akceptira zahteve programa deveterih, je s tem deloma priznal opravičenost ogrskih zahtev. Sedaj se je približal tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand temu stališču, akoravno se v bistvu še loči od zahtev ogrske vlade. Prestolonaslednik je še danes na stališču, da mora biti tudi na Ogrskem v vojaškem kazenskem postopanju merodajen službeni, to je nemški jezik. Nekako izjemo dovoljuje s tem, da dovoljuje, da sme pri mažarskih polkih biti mažarski obravnavni jezik. Pri vseh drugih polkih pa naj velja princip, da se sme obtoženec zagovarjati v maternem jeziku le tedaj, ako drugega jezika ni zmožen. Ogrska vlada, ki zahteva principiarno priznanje ogrskega jezika za službeni jezik, dosedaj še ni izjavila, da bi se s tem načinom rešitve / morebiti / zadovoljila. Prejokoslej vstraja tudi na nadaljnjih zahtevah. — Če bi se pa s tem zadovoljila, potem bi bil cel kompleks vojaških vprašanj že rešen v začetku leta 1911, ali vsaj spomladi 1911.

Razpust nemškega državnega zbora.

Socialno-demokratsko vodstvo v Berlinu je izdalo proglas, v katerem javlja, da bo nemški državni zbor bržkone v kratkem razpuščen in pozivlja stranko, naj se pripravlja na nove volitve.

Razmerje med Avstrijo in Italijo.

Bivši italijanski minister in sedanjí poslanec Ferraris je imel razgovor s korespondentom „Berliner Tagblatta“, ter je na vprašanje, ali veruje v turško-rumunsko vojaško konvencijo, odgovoril: „To se ve, da je popolnoma naravno, in če bi ta pogodba tudi na papirju ne obstajala, bi bila dejanska itak upravičena in bi se tudi udeleževala.“ Na vprašanje, kako sodi o vstopu Turčije v trozvezo, je odgovoril Ferraris, da je pri sedanjem političnem položaju jako malo verjetno, da bi se tak vstop izvršil. Na vprašanje, za kako smatra sedanje razmerje med Italijo in Avstrijo, je Ferraris odgovoril, da se mu zdi, da je vsled tega, ker se je Balkan pomiril, in ker niti Italija niti Avstrija ne bosta uplivali nasproti medsebojnim interesom na Balkanu, za nekaj časa le precej zadovoljivo. O ministrskem sestanku v Turinu se je izrazil jako skeptično. Avstrija namreč navzlic ozki zvezi z Italijo, vedno znova utrjuje in pošilja vojaštvo na Italijansko mejo in k Jadranskemu morju, ter s tem razdira ono naklonjenost, ki bi bila v Italiji napram Avstriji jako potrebna. Na vprašanje, kaj misli o italijanski univerzi v Trstu, je poudarjal Ferraris, da Italijani zelo žele ugodno in končno rešitev tega vprašanja, ker pomenja to novo poročstvo resnega prijateljstva med Italijo in Avstrijo.

Avstrija in Turčija.

List „Action“ poroča, da že nekaj mesecev sem obstoja med Avstrijo in Turčijo tajna pogodba, po kateri garantira Avstrija Turčiji, da jej prisloži na pomoč proti vsakemu koraku, ki bi ga eventualno zvezane države na Balkanu proti Turčiji podvzele. Turčija pa je na drugi strani zavezana, da ne pristopi k nobenemu grupiranju evropskih velesil, ki bi bilo trozvež / sovražno. Turško-rumunska / vojaška konvencija je le posledica / avstrijsko-turškega sporazuma.

Boj med angleško spod. in gornj. zbornico.

Kakor znano, se je neposredno pred smrtjo kralja Edvarda vnel hud boj med angleško spodnjo in gornjo zbornico. Od tedaj — kralj Edvard je med tem umrl — se ni ničesar čulo o tem boju, razun da so se vršila pogajanja. Vsled smrti Edvarda VII. je bil po medsebojnem sporazumljenju odgoden boj med eno in drugo zbornico. Sedaj se ta boj vendarle približuje koncu. Sporazumne konference, ki so se vodile dosedaj, niso vspele. Lordi gornje zbornice nočejo pristati na zahtevo spodnje zbornice, da se odredi svojemumu vetu o stvari proračuna. Predstojatelj parlamentarno zasedanje bo imelo torej rešiti to vprašanje, ki bo imelo za sedanjo angleško ustavo dalekosežnih posledic.

Raznoterosti.

Nova učna knjiga. C. kr. ministrstvo za nauk in bogočastje je odobrilo knjigo: Dr. Josip Pipenbacher, Latinska vadnica, I. del.

Premil. knez in škof so se v sredo dne 5. t. m. vrnili s francoskega potovanja.

Služba ravnatelja se razpisuje za Cirilovo tiskarno. Prosilci naj vpošljejo svoje prošnje do zadnjega t. m. na naslov: „Katoliško tiskovno društvo.“

Nov orožniški oddelek se osnuje v Radgoni za okraje Radgona, Ljutomer, in Feldbach. Ta oddelek bo imel štev. 10. Poveljeval bo poročnik.

Promet s trtami prost. Namestnija v Gradcu razglašja, da je promet s trtami za vse občine na Štajerskem z od trtne uši okuženimi občinami na Nižje Avstrijskem, Moravskem, v Dalmaciji, na Kranjskem in Primorskem prost.

Himen. Poročil se je dne 3. t. m. g. dr. Anton Lampret v Braslovčah z gospico Berto Meglič iz Vranskega.

P. Volbert, rektor tržaškega jezuitskega kolegija in nemški propovednik v cerkvi Novega sv. Antona v Trstu, je uradno premeščen v neki jezuitski kolegij na Koroškem.

Odborova seja S. K. S. Z. dne 6. t. m. Nanovo so se predložile prošnje za podporo Slovencev v narodno ogroženih krajih. Po možnosti se je prošnjam ugodilo. V seji se je tudi temeljito razpravljalo o ljudskem štetju, ki bo meseca januarja bodočega leta. Med drugim se je sklenilo, da se odbor S. K. S. Z. obrne do vseh naših izobraževalnih organizacij v obmejnih in narodno ogroženih krajih, da store vse, da se vsak Slovenec vpiše za Slovence. S. K. S. Z. bo izdala v to svrhu tudi poseben letak z navodili za voditelje naše društvene organizacije, posebno v narodno ogroženih krajih. Drugo delo se prepusti naši politični organizaciji.

Segularija. Naš sosed ob Sotli je pisal v „Slogi“ precej zmeden članek o zadružništvu. Ta članek ni nič drugega, nego otročje-smešno zabavljanje napram Zadružni zvezi v Ljubljani. Navedena dejstva so neresnična. Čudimo se le, da ne graja g. dopisnik tudi nemške zveze v Gradcu, katera ustanavlja proti dobro stoječim slovenskim posojilnicam Reiffeisenovkam (Oplotnica, Svečina itd.) nemške posojilnice ter s tem utrjuje nemštvo na Spodnjem Štajerskem. Ker se zadržuje ob Sotli zaletava v deleže, ga prav prijazno vprašamo, ali nima graška Zveza nobenih deležev? Ali ne zahteva graška Zveza razven deležev še letnih prispevkov? Čudimo se tudi, da ni grajal g. Segula še graške Zveze, katera samo nemško uraduje s svojimi članicami, pošilja v nemškem jeziku pisana revizijska poročila, katerih seveda noben funkcionar zadrug ne razume. Da nastanejo vsled tega razne neprilike v zadrugah, bi lahko g. Segula izvedel, ako bi se malo bolj pobrigal. Slovenci zahtevamo, da uradujejo državne in deželne oblasti z nami v slovenskem jeziku, sami pa silimo v zvezo, katera ima samo nemško uradovanje. To je narodnjaštvo Slogašev. — Gospodu Segulu damo prijateljski nasvet: Bavite se v naprej še s palestinologijo in slogaško politiko, zadružništvo in kritiko o zadružništvu pa prepustite drugim osebam, katere imajo za to potrebno zmožnost, objektivnost in čutijo slovenski.

Slov. trgi — vzdignite se! Deželni odbor bojda ni dovolil, da bi se otvorila na celjski deželni mešč. šoli paralelka. Pouk pri 71 učencih v meščanski šoli ni mogoč. Risanje imajo n. pr. v dveh sobah pod nadzorstvom enega učitelja! Redno poučevanje pri 71, tako različno nadarjenih in različno predpripravljenih učencih je izključeno. Posledica tega je, da bo polovica učencev zaostala, in to bodo vaši slovenski fantje iz slovenskih trgov. Na vsaki nemški šoli se otvori taka paralelka, le tu ne, kjer bi imeli korist tudi slovenski otroci. Slovenski trgi, vzdignite se in vložite proteste proti tem krivicam!

Vedno lepše. Zioba naših liberalcev je nedosegljiva. Vse so že poskušali, da bi vzbudili med volilci odpor proti odločenemu boju naših poslancev v štajerski deželni hiši, a vse se jim je izjalovilo. Naše ljudstvo ve, da velja naš boj krivičnemu in nasilnemu Nemcu, da si moramo priboriti v deželi mesto, ki nam gre po našem številu in moči, zato stoji neomajno za nami. Ker pa naivni liberalci še vedno upajo, da se jim bo posrečilo, skočiti našim poslancem v hrbet, intrigirajo pridno dalje. Pri tem niso nič kaj natančni v izbiranju sredstev. Pred par dnevi so začeli celjski liberalci, kakor smo že poročali, izdajati „Südsteierische Volksstimme.“ V drugi številki od 5. t. m. pri naša ta list tudi nekako sodbo o zaključitvi deželnozbornske seije. Pravi „da se pogreša vsepovsod odkritosrčnega razpoloženja in med vrstami hujška proti našim poslancem. Tako! Ker liberalci ne smejo več v svojih, slovensko pisanih listih napadati naše taktike, so si osnovali nemški list, ki naj jim opraviča to izdajalsko delo. Fej!

Vse demoralizirano. Boj mladinov in starinov prinaša na dan stvari, ki smrde do neba. Z gnusom se mora obrniti vsakdo od stranke, ki je prikrivala toliko časa brezprimerno korupcijo in podkupljivost, ki se je širila med njenimi vodilnimi člani. Razkritja, ki jih prinaša sedaj „Slovenski Narod“ dan za dnem o mladinih, posebno o njihovem voditelju dr. Oražnu, so taka, da morajo napolniti najhladnokrvnejšega človeka z gnjevom. Stranka, ki ne trpi samo v svoji sredi takih političnih koristolovcev, ampak jim oddaja celo častna in vodilna mesta, mora izginiti iz naše javnosti — vsepovsod. V eksemplu zadnji vehementni napad „Slovenskega Naroda“ na dr. Oražna. „Slov. Narod“ od 5. t. m. piše dobesedno:

„Dr. Oražen se je glede na prodajo Aurove pivovarne postavil na jako komodno stališče. Pravi namreč, da je za prodajo te pivovarne edino-le sebi odgovoren. To je zelo preprosto stališče, ki pa ne drži. Ko je prodal dr. Oražen Aurovo pivovarno, ni bil samo dr. Ivan Oražen, in ni bil privatna oseba, nego je bil tudi deželni poslanec, občinski svetnik in podpredsednik narodno-napredne stranke, in vrhu tega še glavni aranžer bojkotnega gibanja, ter je imel dolžnost ne samo proti sebi samemu, marveč tudi napram vsej slovenski javnosti. A kako je to dolžnost napram javnosti izpolnil? Najprej je aranžiral bojkotno gibanje, a ko je bilo takorekoč na varnem, je to bojkotno gibanje sam ubil. S tem, da je prodal Aurovo pivovarno, je povzročil dr. Oražen v slovenskih vrstah popolno demoralizacijo in je osmešil in uničil bojkotno gibanje. Sebi je s tem pridobil pač veliko premoženje, a narodni stvari, in zlasti slovenskim trgovcem in obrtnikom, je povzročil neizmerno škodo. Če se hoče pomen prodaje Aurove pivovarne prav spoznati, je treba vzeti v poštev, da je dobil dr. Oražen za to pivovarno približno še enkrat toliko, kot je bila v resnici vredna. Nemci niso kupili Aurove pivovarne radi njene kupčijske vrednosti, nego zaradi takratne politične veljave in moči dr. Oražna. Ko so imeli Nemci dr. Oražna enkrat v žepu, se tudi niso prav nič ženirali povedati, da so kupili Aurovo pivovarno, ker so videli v dr. Oražnu voditelja bojkotnega gibanja, in vsemu slovenstvu v zasmeš so dolžili dr. Oražna, da je bil 20. september sploh prirejen zato, da bi dr. Oražen svojo pivovarno sijajno prodal. To liko je vsekakor gotovo, da je napravil dr. Oražen več kot velikanski dobiček pri prodaji Aurove pivovarne, da je dobil veliko več za svoje podjetje, kakor je bilo vredno, in da tega ni dobil kot lastnik male pivovarne, nego kot politik, kot voditelj bojkotnega gibanja in vsled dogodkov 20. septembra in njih posledic. Odgovoren je vsej slovenski javnosti, odgovoren toliko bolj, ker je izrabil svoje politično stališče, da je dobil za svojo pivovarno veliko več, kakor da je bila vredna, in ker je zaradi svojega osebnega dobička kompromitiral in ubil bojkotno gibanje in slovenski narodni stvari napravil velikansko škodo. Lepe bankovce je spravil dr. Oražen v svoj žep, s temi bankovci plačuje sedaj napade na osebno in stanovsko čast neomadeževanih ljudi, a slovenska javnost vidi vendar, da se teh bankovcev dr. Oražna drži slovenska kri, ki je tekla 20. septembra 1908.“

In ravno tega dr. Oražna, radi katerega se postavlja sedaj „Slovenski Narod“ kot zaščitnik poštenosti in morale, je še pred nekolikimi meseci, ko ga je „Slovenec“ v enakem smislu prijemal, „Slov. Narod“ krčevito branil, akoravno mu je bilo vse to ravno tako znano, kakor danes. To je gnusna dvojna morala, ki jo mora vsakdo obsojati. Opravičeno vsklika „Slovenec“:

„Ali je korupcija pri liberalcih pod gotovimi pogoji dovoljena?“

A to še ni vse! Akoravno se je vse to vedelo, se je pustilo dr. Oražna mirno na njegovih vodilnih mestih v stranki. Ni ga bilo toliko poštenega moža v liberalnih vrstah, ki bi se bil upal nastopiti proti demoralizaciji.

Na vsakega dostojnega liberalca morajo uničujoče uplivati naslednja „Slovenčeva“ vprašanja:

„Zakaj ste takega moža trpeli za strankinega podpredsednika? Zakaj ste moža, ki je po besedah glavnega trobila narodne stranke povzročil popolno narodno demoralizacijo, volili za starosta „Slovenske Sokolske Zveze“, ki bi morala biti vendar glavna zaščitnica narodne morale? Zakaj je ta mož — še vedno glava vseh Sokolov?!”

Kdor sedaj še ne spregleda, kako vodi liberalizem v korupcijo in nemoralo, ta je sam totalno pokvarjen in ne more živeti v drugem, kakor okuženem vzduhu. Kdor je pošten in ljubi zdravo slovensko ljudstvo, mora obrniti liberalcem hrbet.

Prijatelji demoralizacije. Naši celjski liberalci stoje s svojimi simpatijami na strani ljubljanskih mladinov. Ko je bil Ribnikar obsojen, so precej razdraženo napadali starine, češ, da zadeva ni spadala pred sodnijo, ampak pred zbor zaupnikov. V ponedeljek dne 3. t. m. je prinesel „Narodni Dnevnik“ dolg uvodnik, naslovljen „Ljubljana“, v katerem se neprikrito izreka proti starinom, ker napadajo delavne mladine, ki so pomladili stranko. In sedaj pa pride „Narod“ in imenuje dr. Oražna voditelja mladinov, nekako „očeta demoralizacije.“ Res, pravi zavezniki so se našli. Bolj demoralizirana še ni bila malu kaka stranka, kot naša liberalna, ki se imenuje „narodno“, a se veže iz sebičnosti z nemškutarijo.

Reforma enoletne prostovoljne službe. Mnogo se govori v zadnjem času o spremembi enoletne prostovoljne službe. Govori se celo, da namerava vojna uprava popolnoma odpraviti to institucijo. Stvar je pa taka-le: V novem vojaškem zakonu je določeno, da bodo morali v bodoče vsi enoletni prostovoljci služiti na državne stroške, razven onih, ki bodo mogli dokazati, da so v stanu po dovršeni aktivni službi, kakor častniki-aspiranti vzdrževati slugo in konja. Kdor ne bo mogel dokazati, bo moral služiti na državne stroške; v tem slučaju se bo moral popolnoma pokoriti vojaškim predpisom glede te službe, in v tem so nastale spremembe. Tak prostovoljec bo moral brezpogojno stanovati v vojašnici, hraniti se s komisno hrano in nositi samo komisno obleko. Pravico do letne službe bodo imeli samo — kakor stoji to v novem vojaškem zakonu — absolventi popolnih srednjih šol. Iz tega sklepajo mnogi, da bodo imeli to pravico tudi ab-

solventi gimnazij in realnih gimnazij, ne pa absolventi trgovskih šol in oni, ki so obiskovali takozvani tečaj za enoletne prostovoljce. Ti poslednji bodo morali služiti dve leti, kakor tudi ostalo moštvo, in postanejo oni materijal, iz katerega izidejo pripravniki podčastniki, kakor to meni novi zakon.

Novi vojaški zakon bo baže v kratkem predložen poslanski zbornici in bo obsegal 2letno službo in kakor gori omenjeno: odpravo enoletnega prostovoljstva na lastne stroške.

Svarilo proti nakupu konj v Zagrebu. Na merodajnem mestu smo izvedeli, da je izvoz konj iz mesta Zagreba v Avstrijo prepovedan, ker razsaja v Zagrebu smrkavost konj in vrančni prisad.

Štajersko.

Mariborske novice.

Iz Drave je rešil dne 6. oktobra H. Mensej posestnico Worsche iz Pobrežja, ki je pri brodu padla v Dravo.

Iz seje mariborskega občinskega sveta. V sredo, dne 5. oktobra so se zbrali naši mestni občinski očetje k seji. V odsek za razsvetljavo se izvli Scheidbach, v odsek za vodovod Neger, v disciplinarni Kahler, v pokopališki Binder. Prečital se je protest mariborskih katoličanov proti imenovanju gledališčne ulice v „Luthergasse“. Poročevalec je bil dr. Orosel, ki je čutil potrebo, da se je ponorčeval na uprav neroden način iz podpisanih, oziroma iz katoličanov sploh. Protest se je odklonil. Za ljudsko štetje se določi 16 števnih komisarjev. — Sklenilo se je tudi, začeti enkrat resno z regulacijo ozke in nevarne „Freihaus-ulice“. Da se razširi ulica, se nakupi Rapoceph hiša.

Slov. gledališče v Mariboru uprizori v nedeljo, dne 9. t. m. ob ¼4. uri popoldne narodno Jurčič-Govekarjevo igro „Rokovnjači“. To je prva popoldanska predstava v mariborskem slovenskem gledališču. Dramatično društvo je s tem, da je določilo v letošnji sezoni popoldanske predstave, hotelo nuditi priložnost tudi tistim, katerim zvečer ni mogoče priti k predstavam, da lahko posetijo slovensko gledališče. Upamo, da smo s tem ustregli mnogim, upamo pa tudi, da bodo popoldanske predstave obiskane istotako dobro, kakor zvečer.

Nezgoda na mariborskem glavnem kolodvoru. V sredo, dne 5. oktobra ob 1. uri popoldne je graški tovorni vlak trčil v tovrne vozove, ki so stali na progi. Stroj tovrnega vlaka in 12 vozov se je močno poškodovalo. Sprevodnik Franc Heider je poškodovan.

Stari dravski most. Več interesentov v Mariboru je zahtevalo, da se naj stari dravski most čez Dravo prepusti za nadaljno uporabo tudi po dogotovljenem novem mostu. Namestnija v Gradcu je z odlokom 9. julija 1910 določila, da se v tem vprašanju posvetuje z interesenti. Mariborsko okrajno glavarstvo je določilo za 12. oktober posebno posvetovanje v tej zadevi.

Informirani in reformirani dr. Orosel. V zadnji seji mariborskega občinskega sveta je poročevalec dr. Orosel trdil sila duhovito, da je dr. Korošec ravnatelj mariborskega dijaškega semenišča. Ali se svet še ne bo čudil „učenosti“ mariborskih občinskih svetnikov? Dr. Korošec bo gotovo hvaležen, da ga hoče posaditi „informirani“ dr. Orosel na tako častno mesto.

Celjske novice.

Umrl je tu vpokojeni okrajni tajnik, lastnik zlatega zaslužnega križca, Tomaž Vajda, v starosti 74 let. Pokojnik je bil vedno zvest narodnjak. Blag mu spomin!

Celjski katoliško-narodni dijak si želijo povečati svoj tamburaški zbor. Za spopolnitev tega, za celjske Slovence potrebnega zbora jim manjka več instrumentov, zlasti tretja bugarija in male berde št. 000. Če ima kako društvo ali zasebnik te in druge instrumente na razpolago in bi jih ali zastonj ali pa za primerno ceno hotel odstopiti dijaškemu tamburaškemu zboru, naj naznani to našemu uredništvu. Tamburaški zbor se priporoča cenj. rodoljubom tudi za gmotno podporo.

Ponarejanje poštno-hranilnične knjižice. Iz Celja poročajo: Že delj časa so dvigali v Celju s ponarejenimi poštno-hranilničnimi knjižicami denar do zneska 40 K. Vložne knjižice se glase na Petra Kralja in F. Dürerja. Imena in vloge so napisane z violetno tinto, torej s tinto, kakršna pri poštnih uradih ni v rabi. Vložne knjižice so bile najbrž pri kakem poštnem uradu ukradene in potem izpolnjene. Knjižice niso mogli zapleniti, tudi storilcev niso dobili.

Ptujske novice.

Za „Deutsches Haus“ v Ptuj zbira ptujski Nemci pri svojih bratih prispevke. A vkljub temu, da županuje v Ptuju pek Ornig, in da je razupit Ptuj kot „veliko“ nemško (?) mesto, vendar so prispevki za „Vereinshaus“ zelo redki in skromni. Ptuj s svojimi žganjarijami in „Štajercem“ ne vzbuja pri Nemcih prevelikega zaupanja in slovesa.

Ptuj. Nad premoženjem s špecerijskim blagom in delikatesami trgovca J. Heller v Ptuj je razglasilo mariborsko okrajno sodišče konkurz.

Ptuj. Letos jabolane niso zelo dobro obrodile, zato so jabolka precej draga. Plačujejo se nabrana namizna jabolka po 20 vin. kilo in čez, zlasti posestniki, ki imajo večje množine jabolk, vsi tako pro-

dajajo. Pri manjših posestnikih pa mešetarji in agenti pritiskajo, da jabolka ceneje iztisnejo iz njih. Ponujajo in obljubujejo za kilo 12, za prav lepe 14 vin. Znani so nam slučaji, da je mešetar obljubil za kilo več vinarjev, a ko je kmet jabolka pripeljal in zložil z voza, se mu je utrgalo pri kili po 2 vin. Zato pa, kmetje, naženite agente, ne verjemite jim, ker delajo le za svoj žep in proti vam. Kolikor ceneje dobijo od vas jabolka, toliko več zaslužka imajo. Pokličite veččake in ustanovljajte sadjarske zadrage, boste dobili dosti več za sadje.

Ptuj. Čudno gospodarstvo štajercijanci po našem okr. zastopu. Delajo se nove ceste, da se ptujski gosp. bolj lahko vozijo v svoje vinograde, stare se pa zemenarjajo. Menda se vsako leto manj gramoza navozi na nje, ker je ob deževju na mnogih krajih tako blato. Imejte najprej stare ceste v redu, potem pa delajte nove! In ko delate nove ceste, ozirajte se na korist ljudstva, ne pa samo na korist gotovih gospodov, ki trobijo v nemško-štajercijanski rog. Ob straneh pri cestah delate pa globoke grabe ter se dela kmetom škoda na njihovem posestvu. Naj bodo grabe, pa čemu tako globoke in široke? Je nevarno za voznike. Če se zapelje voz le malo na stran, se zgodi že lahko nesreča. Kmetje, zapomnite si delovanje Ornikovo; pri prihodnjih volitvah pa složno na delo, da ga odpravite, potem boste sami gospodovali pri okrajnem zastopu.

Zivinski sejem v Ptuj dne 5. oktobra. Prignalo se je 215 konj, 920 govede in 1021 svinj. Cene so bile: biki 52 do 60 K, voli 70 do 84 K, krave 46 do 68 K 100 kg žive teže. Svinje pa 1 K 10 vin. do 1 K 30 vin. 1 kg žive teže. Kupčija je bila zelo živahna, cene so ostale skoro popolnoma nespremenjene proti prejšnjemu semnju. Vsa prignana živina se je prodala. Prihodnji konjski, goveji in svinjski sejem se vrši dne 19. oktobra, samo svinjski pa 12. oktobra.

Trboveljske novice.

Iz šole. Na vodenski šoli je nastavljen za učitelja gospod Tori, sin veleugledne rodbine Torijeve. Službo je pa odpovedala gospica Torijeva, hči ž omenjene rodbine.

V pokoj sta stopila paznika Bajda Martin, služil 36 let, in Baumkirchner Matevž, služil 37 let. Vrhli našima somišljenikoma želimo, da bi mnogo let uživala pokojnino, katero sta tako težko zaslužila.

Trbovlske jame. Prejšnji teden so pregledovali trbovlske jame in druge naprave trbovlske družbe njeni akcionarji.

Trbovlje. Dne 1. oktobra se je otvorilo s sveto mašo novo šolsko leto. Trboveljska občina ima 5 šol, namreč domačo 6razredno deško in 5razredno dekliško, na Vodah 6razredno deško in 6razredno dekliško, pri Sv. Katarini 2razredno, v Hrastniku 6razredno deško in 5razredno dekliško šolo, in kot nameček še 4razredno šulvereinsko šolo. V teh 39. razredih mrgoli okrog 2200 otrok. To vam je veselje!

Prijeta tatica. Že delj časa je opazoval trgovca Karol Dvoržak, da mu izginja iz blagajne denar, iz spalne sobe pa razne dragocenosti. Tudi njegovi soprogi je izginila dragocena ovratna verižica. Tatu dolgo časa niso mogli izslediti, čeprav so bili prepričani, da more to samo kak posel biti. Po naključju so sedaj izsledili, da je storilka v hiši zaposlena služkinja Berta Pracher. Zandarmarija je izročila tatico okrajnemu sodišču v Laškem.

Drugi kraji.

Monštranco, katero je ukradel neki brezvestni zlobnež nedavno iz župnijske cerkve pri St. Petru niže Maribora, so našli v sredo, dne 5. oktobra zakopane na neki njivi blizu Radvanja. Izkopal jo je neki pes.

Frankolovo. „Kmetijsko katoliško izobraževalno društvo na Frankolovem“ priredi v nedeljo, dne 9. t. m. popoldne po večernicah veselico v spomin na 80-letnico Njih Veličanstva presvitlega cesarja v šolskih prostorih s sledečim sporedom: 1. Pozdravni govor. 2. Igra „Zakleta soba pri zlati goski“ ter „Kmet in fotograf“. 3. Petje domačega pevskega zbora. 4. Slavnostni govor. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Petrovče. Zadruga zveza v Mariboru priredi v nedeljo dne 23. t. m. ob 3. uri popoldan zadrugi okrožni shod v Društvenem domu v Petrovčah. Tega shoda, čegar spored se bo v kratkem objavil, se bodo udeležile zadrage iz spodnje Savinjske doline in celjske okolice.

Sv. Bolfenk pri Središču. Zadnje nedeljo dne 2. t. m. se je vršilo v šoli gospodarsko predavanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Predavatelj gospod Vlad. Pušenjak je govoril o načrtu za razdolževanje kmečkih posestev, obširno razpravljal o kmečkem kreditu, govoril o stališču kmeta napram draginji ter pojasnil namene in delovanje Osrednje zadrage za skupno prodajo živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru. Poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanjem, katera so marsikateremu posestniku dala navodila za postopanje v raznih zadevah.

Alkohol. Dne 1. oktobra zvečer je pri gostilničarju g. Maksu Debelaku v Kasazah pri Petrovčah pilo več gostov, med temi tudi Florijan Pogačnik. Pri družbi se jim je rudar Anton Ivanc iz Zabukovca. Družba je pila pivo in žganje. Da bi postala družba veselejša, je hotel Ivanc s ključavničarskim pomočnikom Alojzijem Morokuttijem staviti, da izpije cel liter žganja, če plača Morokutti sodček piva. Ker je bil ta s tem zadovoljen, je rekel Florijan Pogačnik, da pla-

ča dva litra vina, če izpije Ivanc en liter žganja v eni uri. Ivanc je bil s tem zadovoljen in je izpil žganje celo v petih minutah. Takoj nato se je pa zgrudil. Ko so mislili gostje, da mu je slabo, so ga začeli z vodo in jesihom drgniti. Vsaka pomoč je bila zastoj. Ivanc je drugi dan ob 4. uri zjutraj umrl.

Cven pri Ljuomeru. Kmetijska zadruga priredi v nedeljo, dne 30. oktobra gospodarsko predavanje, na katerem se bo razpravljalo o skupni prodaji živine.

Z Menine planine. Zapustile so me črede, meglala me je zavila v siv plašč, ptičji-pevci, ki so mi včasih spravljali časnike na spodnjo polico, so tudi utihnili, spravljajo se menda proti severu. Le sekira poje, ne le po graščinskem, kjer se prepotrebni pašniki vedno bolj krčijo na žalost pastirjem, tudi tržka korporacija misli spraviti ves les v denar, ki ima v vsaki posojilnici dovolj prostora, pa tudi v celjski Centrali pride prav ob koncu leta, ko bo treba zopet založiti „Narodni List“, da ne zaspi; sicer bi naši naprednjaki preveč žalovali za njim. Po „Straži“ v naših javnih lokalih zastoj povprašuješ, vse hoče veljati za napredno že radi uradništva, le „pri Jošku“ visi „Slov. Gospodar“ in pri Božiču si naščeš smodko z našimi vžgalicami. Udje tržke korporacije bodo imeli naložen denar skupno in knjiga se bo dobro čuvala, da ne zide v farovško kaso, ki ima že itak dovolj vlog. Seveda zvezarjem se ne zdi prav, da bi pitali „Narodno stranko“, toda odločiti sami ne morejo nič, ker je brezverski veter močnejši. Prihodnjič pa pojdem še v Bočno poizvedovat, kako je bilo kaj v sveti deželi, ker od nas nobeden ni romal tje.

Iz Mozirja. (Razno.) Dragi gospod urednik! Vem, da mislite, da nas že ni več na svetu, da smo že zamrli vsi, ker je vse utihnilo iz našega kota in noben časopis kaj posebnega ne prinese več. Vendar pa ni vse tako mirno, ampak mi se še vedno riblujemo in tožarimo, da je veselje nekaterih naših vročerkvinih prijateljev, ki mislijo s tem povzdigniti Mozirje, res veliko. A žalibog, kjer ni složne edinosti, tam tudi ni miru in blagoslova, namesto, da bi se delalo skupno za naš narod, da bi postalo Mozirje zopet kakor nekdaš, za narod boreči se in sloveč trg, ki je rodil delavne in narodne može, ki še danes slovijo nepozabljeni oni, kakor njih dela v duhu med nami, se gojijo osebna nasprotstva. Kje so časi nekdaš tako mirnega in krasnega trga, ki je bil ponos celi Savinjski dolini? Ali je res že vse to po Savinji splavalo? Ni ne še vse, nekaj delavnih mož imamo še v svoji sredini, od katerih jih pa danes le par z imeni omenimo, ki so storili že mnogo in delajo še v korist našega ljudstva. Priblizala se je jesen, katero vsak z veseljem pričakuje, če je rodovitna. Mi smo se seveda boljše nadjali, ker je spomlad zelo lepo pokazala, a žalibog, mnogo nas je varalo, je nekaj ne, sicer ni ravno tako obilno, vendar pa nas je še dokaj precej razveselilo krasno sadje, lepa jabolka in hruške, ki se lahko z Dunajem merijo. Naša rodovitna drevesa se bahato ozirajo s svojim ponosnim sadjem, kakor bi hotela reči: Ni na svetu nam enakih. Zato pa bi bila nehvaležnost, če bi prezrli mi v tem času gosp. Praprotnika, nadučitelja v Mozirju. On je naše pridno ljudstvo marljivo učil za povzdigo sadjereje in dosegel danes že krasen uspeh. Ko bi on nič drugega ne storil za Mozirje, kot kar je storil za sadjerejo, zasluži, da so mu Mozirčani vedno hvaležni. Naj pa bo tu za danes še ena oseba mimogrede omenjena, katere se je tudi že precej trudila in darovala za naš narod, povzdigo sadjereje in korist ljudstva. Veliko doseže dobra prodaja sadja. Pri tem pa ima največ zaslug g. Pevec. On pokupi vse najdražje od našega kmeta, ki ga s tem gotovo spodbudi, ker sprevidi, da se mu že danes njegov trud obilno poplačuje. Zato pa kličemo obema tema delavnima možema: Še na mnoga leta! — Začnimo delati skupno za povzdigo nekdaš slovečega Mozirja. Imena drugih mož, ki se trudijo za koristi ljudstva, danes zamočimo, a jih bomo omenili prihodnjič.

Sv. Jurij v Slov. gor. V nedeljo, dne 16. t. m. se vrši pri nas lepa slovesnost. Mladič Marijine družbe so si oskrbeli svojo družbeno zastavo, ki se bo imenovanega dne slovesno blagoslovila pred pozno službo božjo. Cerkveni govor prevzame vlč. gospod dr. Hohnjec. Po večernicah pa se vrši mladičski shod. Vabimo vas torej prav priščno tovariši mladič Marijinih družb in mladičskih zvez iz sosednjih župnij, da se udeležite naše slovesnosti. Mladičski shod, ki se bo tokrat vršil v večjem obsegu, naj zopet poda dokaz, da se mladičji zavedamo svojega poklica in svojih dolžnosti, ki jih vestno izpolnujemo v skupni blagor domovine. Tovariši, na svidenje!

Otrok zgorel. V Dramljah je krojačeva žena Rozalija Podzedenšek položila dne 28. septembra zvečer svoja otroka dvojčka, stara 6 mesecev, na krušno peč, na kateri je stala goreča petrolejna svetilka. Mati je nato odšla iz hiše in je opravljala naprej svoje delo. Otroka sta prevrnila svetilko, petrolej se je razlil po otrokovi obleki, ki se je vžgala. Mati je šele na vpitje otrokovo prišla v sobo in je pogasila gorečo obleko. Eden otrok se je ožgal tako, da je naslednji dan umrl na opeklinah.

Cirkovce. Vsi so volili enoglasno! Kdaj pa in koga? Posestnika in gostilničarja / gospoda Antona Goljata, ki je sedaj četrto dobo župan. Enoglasna volitev v Cirkovcah je nekaj nenavadnega, zato imamo davkoplačevalci najboljše nado, da se bo zopet popravilo zavoženo občinsko gospodarstvo. Prvi svetovalec je Medved Jožef, načelnik cirkovske bogate posojilnice in hranilnice, drugi svetovalec je Medved

Janez, član cerkvenoskladnega odbora, vseskozi izvrsten gospodar. Odborniki so jo dobro pogodili, ker bi oba svetovalca bila tudi gotovo jako dobra župana. Ne eden ali samo dva, ampak vsi trije naj bi imeli toliko korajže, da bi ostali in postali naročniki naše „Straže“, vsaj grošev imajo vsi dovolj.

Narodno gospodarstvo.

Sveže češplje po zimi. F. Corbič, vrtnar v Dubravi, poroča v „Gärtnerei Rundschau“ to-le: Ko sem bil mlad, se nam je posrečilo ohraniti češplje sveže do božiča na naslednji način: Pustili smo na nekaterih drevsih češplje kolikor mogoče dolgo časa. Če je bilo vreme ugodno do polovice novembra. Nato smo odrezali vejice, na katerih so visele češplje in privezali jih na kak drog tako, kakor se obeša grozdje, ki se hoče hraniti. Droge s češpljami pa smo obesili na to v 15 m globok vodnjak tako, da so bile vejice blizu vodne površine. Pretežna večina češpelj se je dobro ohranila in bile so okusne. — Dandanes se doseže ta namen gotovejše in lažje, ako se cele, neolupljene češplje opere, večkrat prebode s prišpičeno lesenno trščico, dene v steklene vaze in nalije na nje šibko sladkorovo raztopino (eno osminko kg sladkorja na en liter vode). Nato naj se denejo vaze kakih 20 minut v gorko kopelj, da tekočina v vazah zavre, in zaveže potem vaze trdno, da ne bo mogel zrak v nje. Namesto sladkorove vode se nalije na češplje lahko čista voda. Na enak način se spravijo neolupljene razklane češplje. Češplje se opere, razkoljejo in izdere se koščica. Denejo se na tesnem v vaze tako, da je zunanja stran češplje obrnjena navzgor.

Ravnanje s hlevskim gnojem na gnojišču. Iz mnogih ozirov je najbolje hleve tako urediti, da se vsak dan sproti izkidujejo, morda celo dvakrat ali trikrat, ker le tako se da hlev ohraniti snažen in pa zdrav za živino. Na ureditvi gnojišča se spozna kmetovalec; umno napravljeno gnojišče, ki je kmetovalecova zlata jama, bodi njegov ponos! Gnojišče bodi tako urejeno, da se ne morejo iz njega izgubljati in izpirati gnojilne snovi, zato morajo biti tla neprodorna in gnojnice se mora odtekat v gnojnično jamo. Na gnojišče ne sme priti voda s streh in gnoj ne sme plavati v lužah deževnice, drugače izgubi kmetovalec na stotine kron vrednosti, kar je s težkim trudom po vinarjih pridobil. Dandanes pač ne sme biti gnojišča brez gnojnične jame! Gnojišče bodi zavarovano pred vetrom in solncem, bodisi da je postavljeno v zavetno in senčno lego, ali pa vsaj obsajeno s košatim drevjem. Veter in solnce preprečujeta gojenje gnoja, ga sušita in pomagata odvajati veliko vredne plinaste gnojilne snovi. Seveda mora biti gnojišče blizu hleva, da je dovažanje in odvažanje gnoja po možnosti lahko. Gnojišče bodi primerno veliko. Previsoko naložen gnoj se neenakomerno godi. Čez 1½—2 m na debelo ne bodi gnoj naložen. Na odraslo goved se računa na gnojišču 4—5 kvadratnih metrov prostora, na mlajšjo goved 3 kv. m, na konja 2½ kv. m in na prašiča ½ kv. m. Glede ravnanja z gnojem na gnojišču je važno, da se gnoj enakomerno po gnojišču raztrese, pomeša in dobro stlači, drugače se suši, plesni in izgublja gnojilne snovi. Da se gnoj pravilno godi, ga je semtertja treba z gnojnico polivati, zlasti takrat, kadar se iz kupa kadi, ker to kaže, da se je gnoj vnel, to je, da je vsled razkrajanja v gnojnem kupu nastala taka vročina, ki gnoj tako rekoč sežiga. Sežgan gnoj je le malo vreden.

Drugi poučni tečaj o kmetijskem zadrugištvu. Splošna zveza kmetijskih zadrug priredi v letu 1911 na Dunaju štirimesečni poučni tečaj o kmetijskem zadrugištvu za mlajše zvezine in zadrugiške uradnike, kakor tudi za one, ki se hočejo posvetiti temu stanu. Pouk se prične početkom januarja in bo trajal do prvih dni maja 1911 ter bo obsegal naslednje predmete: splošni osnovni pojmi, zgodovina in organizacija kmetijskega zadrugištva, splošno zakonodajstvo, zadrugiško pravo, zadrugiško knjigovodstvo (trgovsko računstvo in korespondenca), nauk o davkih in pristojbinah, o denarju in kreditu, o poznavanju kmetijskega blaga, o reviziji, o uredbi in poslovanju pri hranilnicah in posojilnicah in tozadevnem knjigovodstvu, o nakupovanju kmetijskih potrebščin, o mlekarjskih zadrugah, o zadrugi prodaji žita, o oddaji blaga vojni upravi, o zadrugi izkoriščanju živine, o posebnih zadrugah in o železniškem prometu in tarifu. Namen tega tečaja bo, poučiti in izobraziti mlajše zadrugiške uradnike, oziroma bodoče zadrugiške uradnike v vsem, kar se tiče kmetijskega zadrugištva. Sprejmejo se v prvi vrsti mladi ljudje, ki so si pridobili že neko prakso pri zvezah, centralnih denarnih zavodih ali posameznih zadrugah, in se žele v zadrugištvu temeljito izobraziti, v drugi vrsti pa šele drugi mladi ljudje, ki imajo potrebno splošno predizobrazbo in se hočejo poprijeti zadrugištvu. Pogoj za sprejem je starost 18 let, in znanje nemščine v govoru in pisavi. Prijave naj se pošljejo najdalje do konca oktobra t. l. na naslov: Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Oesterreich, Wien, I., Schaufelgasse 6. Prijavi naj se priloži dokaz o šolanju, o dosežani službi, spričevalo, reference itd.

Cene hmelja v Zateu. Hmeljarsko društvo v Zateu je izdalo naslednje poročilo: hmelj slabi 105—115 K, srednji 115—125 K, boljši 125—140, prima 140—150, prima izbran 150—154 K. — Opazuje se

zvišanje cen posebno za srednji in slabejši hmelj, ki sta poskočila za okrog 10 K v ceni. Glavni kupci so sedaj na hmeljskem trgu v Žatcu inozemski trgovci, ki iščejo za velike svoje potrebe avstrijski hmelj. Radevolje plačujejo sedaj ti inozemski trgovci hmelj, za katerega pred tremi tedni na deželi niso hoteli dati 100 K, sedaj 110 do 130 K. Na deželi traja nakupovanje hmelja živahno naprej. Na trg je prišlo posebno več zastopnikov inozemskih pivovarn, ki sklepajo s producenti ugodne kupčije. Hmeljarji na deželi so vsled tega povzdignili cene hmelju. Dosedaj je že do dve tretjini letošnjega pridelka prodane ga iz prve roke. Začetne cene po 120 K za prama hmelj so se dokaj zvišale. V celem so se držale cene za mesec september med 100 in 150 K. Le sredi septembra so za nekaj dni cene padle slabejšemu hmelju pod 100 K. V obsežne prostore združenih hmeljarskih zadrug v Žatcu se je do dne 30. septembra pripeljalo z dežele 8643 zavojev (bal) hmelja. Leta 1908, ko je bila mnogo boljša letina kakor letos, je v tem času bilo še le komaj 4921 bal v zalogi, torej za 3722 bal manj kakor letos. Iz teh števil se najlepše razvidi, kako ugodno se razvija letošnja hmeljska kupčija.

Vinska letina v tržaški okolici. S Proseka se nam piše: Na Proseku in v Kontovelju so pričeli s trgatvijo v ponedeljek. Kakor vse kaže, bo vino letos boljše kakor lansko, ker je grozdje bolj dozorelo in ker ni bilo nobenih vremenskih katastrof. Vključ prejšnjim slabim prognozam bo vina še precej. Cene moštu so zmerne, povpraševanje po njem je že zdaj izredno živahno. Ni dvomiti, da bo letošnji pridelek imel mnogo kupcev.

Koroško.

Celovec. Nesreča. Dne 3. oktobra popoldne je šel gimnazijski profesor Leopold Koterba na sprehod proti Zrelcu, nato je zavil proti jugu na Osojnicco ali Satnico, ki je nizko gorovje med Rožno dolino in celovško planjavo. Zvečer ga ni bilo domu. Dne 4. oktobra ob 4. uri popoldne pa ga je našel železniški delavec Scherzinger kakih 100 korakov za Satnepamom v grmovju v strašnem stanju. Imel je razbito glavo in eno oko hudo poškodovano. Obvestil je rešilni oddelek celovške požarne brambe, ki je ponesrečenega prepeljala v celovško bolnišnico. Profesor Koterba je bil še toliko pri zavesti, da je povedal v bolnišnici svoje stanovanje, svoj rojstni kraj, naslov svoje sestre in da je strmoglavil v prepad. Sumilo se je, da so ga napadli, a to je izključeno, ker je imel ves denar še pri sebi. Njegovo stanje je jako opasno.

Od sodnije. Koroški slovenski rojak, avskulant pri sodnji v Celovcu, dr. Fr. Schaubach, je imenovan za sodnika v Crnomelju na Kranjskem. Kakor drugi slovenski koroški sodniki, tako bo moral romati tudi gospod Schaubach iz dežele, kjer sedijo nemški kurzovalci, ki so dobili za to, da so obiskovali slovenski kurz, še po 200 K letne nagrade, znajo pa nič slovenski. Crnomelj je sploh postal koroško posestno stanje. Tam je bil gospod Zwitter, imenovan je bil tja dr. Kušej, služboval je tam Ehrlich — no sedaj pa Schaubach. Naše ljudstvo trpi vsled nemških sodnikov, ki ne poznajo ljudskega značaja, še manj pa jezika. Kdaj bo teh krivice konec? Cela vrsta domačinov služi po drugih slovenskih deželah — nam pa vsiljujejo tujce. Vsled tega ljudstvo nima nobenega zaupanja več do sodnije, kajti ravno pri nastavljanju sodnikov greši vlada proti pravici.

Celovec. V odvetniško pisarno gospoda dr. Brejca je vstopil kot koncipient dr. Rok Jesenko, doma iz Šmarja pri Jelšah. Dokončal je sodnijsko prakso pri celovski sodnji. Upamo, da bo gospod dr. Jesenko deloval tudi v narodnem oziru, kar je že pokazal s tem, da je prevzel predsedniško mesto celovške podružnice „Slovenske Straže“.

Škocijan v Podjuni. Celovski ponočni brzovlak je dne 29. septembra povozil železniškega čuvaja Janeza Blasutiča, ki je opravljal službo na tiru. Blasutič se je očitno prepozno ognil brzovlaku. Ponesrečenec zapušča ženo in pet otrok.

Prevalje. Pristov — župan. Znano je, da je Pristov tedaj, ko se je potoval za županski stolec, obljubil, da bo vodil občinske posle sam, brez drago plačanega občinskega tajnika. Toda kakor navadno, je ostal Pristov tudi tu samo pri obljubah. Mislili smo, da bo Polde vsaj sedaj, ko je šel znani posilni nemški agitator, občinski tajnik Pušenjak v mastno plačan pokoj, sam izvrševal občinske posle, a smo se motili. Dobil si je novega pomagača za občinsko pisarno in sicer upokojenega stražmojstra Pernata. Zakaj je vzel ravno tega? Zakaj ta služba ni bila razpisana v nobenem slovenskem listu? Zakaj je zavrnil župan vse slovenske prošilce? Vedno povdarja Polde, da je on tudi Slovenec — ali mar hoče to dokazati na ta način, da noče Slovenca za občinskega tajnika, ampak mora imeti za ta posel — posilneca. Ako bo Pristov še kdaj trdil, da je Slovenec — ali se bo še našel mar kdo med nami, ki bi mu to verjel?

„Moderna realka“ je celovška realka. Dijaki tega zavoda menjujejo vero kakor obleko, ne da bi se zato ravnateljstvo kaj zmenilo. Minoli teden so naznanili izstop iz katoliške cerkve štirje realci: Pavel Schüssmann, 6. razred, 18 let star; Karol Krainer, 7. razred, 18 let star (sin celovškega čevljarja Kra-

nerja); Franc Hriberšek, 7. razred, 18 let star (sin pokojnega blagega učitelja Hriberškega); Oton Hammer, 4. razred, 17 let star.

Narodno-obrambno delo.

Herbstmesse in Südmarka. Vodstvo Südmarke je vložilo na odbor graške Herbstmesse prošnjo, da bi smeli posebni nabiraleci za Südmarko pobirati med obiskovalci darove za Südmarko. Kljub temu, da so v odboru Herbstmesse sami Nemci, je ta vendar prošnjo odbil. Istotako se je zgodilo Šulferajnu. Kljub temu pa obiskovalci jesenskega sejma nimajo miru pred tehtarico Südmarke in Šulferajna. Po večini vseh gostilnah in lopah so nastavljene pušice in nemški bursaki jih molijo skoraj vsakemu gostu na vsiljiv način pod nos. Kako je pa med nami? Mnogi Slovenci se že škandalizirajo, če mora v kaki veseli družbi darovati kako desetico za „Slov. Stražo“ ali za druge narodne namene.

Iz nasprotnega tabora. V Peklu pri Poljčanah ustanovi nemški Šulferajnu nemško šolo iz Roseggerjevega fonda. Pred nekaj dnevi se je mudil znani doktor Baum v Poljčanah pri Baumannu. Kupil se je že potrební prostor, kjer se bo stavilo šolsko poslopje. To bo zopet nova mučilnica za slovensko dečo. V Konjicah se bo tudi povečala tamošnja nemška šola s pomočjo Roseggerjevega sklada. — Pri Sv. Lovrencu nad Mariborom se ustanavlja prihodnjo nedeljo, dne 9. t. m. novo nemško pevsko društvo. Ves mariborski nemški mob napravi izlet v naš Sv. Lovrenc. — Zadnji teden v septembru so bili deležni Südmarkine milosti in njih grošev ti-le Nemci: trgovci v Ljubljani 500 K, nek posestnik na Spodnjem Štajerskem 260 K, obrtnik na Koroškem 100 K. Za mariborski slovenski tečaj, ki ga priredi mariborska moška Südmarkina podružnica, se je dovolilo zopetnih 200 K.

Dež. uradniki za Südmarko. Kdor ne verjame, da je naše deželno uradništvo prepojeno z nemško-nacionalnim duhom in goji željo, nas Slovence uničiti, ta naj zasleduje, kako pogosto sodelujejo deželni uradniki in uslužbenci pri Südmarki in Šulferajnu. Deželni vin. ravn. Stiegler, ki na zborovanjih kmetijskih podružnic vedno poudarja, da se ogiba vsakega nacionalnega šovinizma, je daroval mesto venca na grob ravnatelja Schmieda za Südmarkino podružnico v Mariboru 14 K.

Ljutomerski Nemci (!?) za — Roseggerjev fond. V soboto dne 8. oktobra priredi Ljutomersko nemško pevsko društvo veselico na korist Roseggerjevemu fondu. — Dne 4. oktobra pa se je v nemški šoli v Ljutomeru vršila šolarska slavnost, na kateri se je prepevalo znane nemške „patriotične“ pesmi.

Kolera.

Na Dunaju je dne 5. oktobra zbolel na kolero zidar Janez Wrana. Pil je vodo iz Donave.

Zdravniške preiskave so dognale, da se nahaja tudi na Hrvaški, in sicer v Borovem pri Bjelovaru gnezdišče kolere. V Zagrebu se je pojavilo zadnje dni več sumljivih slučajev.

V Mohaču je v zadnjih 24 urah kolera malo pojenjala, a zdravniki so mnenja, da bo zopet z večjo silo izbruhnila.

Hudo se kolera širi na Turškem, v Južni Italiji in na Japonskem, kjer umrje vsak dan mnogo ljudi.

Resne nevarnosti sedaj ni več, ker ni več tako vročih dni. Upati je, da ta sovražnik ljudstva kmalu popolnoma poneha.

Književnost in umetnost.

„Čas.“ Znanstvena revija „Leonove družbe“. IV. letnik, 9. zvezek. Vsebinska: Blodno socialno delo. (Dr. A. Ušeničnik.) — Nekaj literarnega. (Venceslav Bele.) — Moderne slovenske klasične drame in tragedije. (Prof. Adolf Robida.) — Iz Kastelčeve zapuščine. (Ivan Grafenauer.) — Nove knjige: Staršem. — Rastava cerkve od države u Francuskoj. — Listek. — Glasnik „Leonove družbe“.

„Naš Dom.“ Zvezek 18. Leto X. Vsebinska: Slavnostna otvoritev Slovenskega doma v Št. Ilju. — Mladinska izobrazba: Nekaj o čitanju. Proč z nikotinom od naše mladine. Št. Iljski dom. — Zabava: Srečni Janko. Smešnice. — Kaj je novega po svetu? Orli. — Dekliški vrtec. — Društvo. Glasn. — Gov. vaje. — „Naš Dom“ izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrt leta 50 vin. — Uredništvo in upravnništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroška cesta št. 5, Maribor.

Vrtec. Štev. 3. Leto 40. Vsebinska: Domotožje (Zvonimir). — Iz knjige sirot (Jos. Vaudot). — Na planine (Mokrižki). — Glasovi od „zelene mlake“ (F. Pengov). — Pestunja (Jurij Slapšak). — Listje in cvetje. — Priloga „Angelček“.

Glasnik najsvetejših src. Leto IX. Štev. 10. — Vsebinska: Čestčenje presv. Jezusovega srca pred 600 leti. J. Krohne. Dalje: Materi božji na Graški gori. Asiški Trubadur. — Cerkev sv. Alojzija v Mariboru. R. Janežič. Dalje: Premalo znan zaklad. Dr. Anton Zdešar. — Slovo Marijini družbenici. L. K. — Sv. Klement Marija Hofbauer. Dalje: Marjanišče v Veržetu. F. K. — Dopisi.

Razgled po svetu.

Največja mesta v Avstro-Ogrski so sledeča: Dunaj ima 2.100.000 prebivalcev, Budimpešta 940.000, Praga 233.000, s predmestji 440.000, Trst 220.000, Lvov 160.000, Gradec 140.000, Brno 110.000, Segedin 103.000 prebivalcev.

Razvoj ruskega šolstva. Rusija ima sedaj 100 milijonov prebivalcev in 529 gimnazij in realk, tretjina teh šol — 103 namreč — je bila ustanovljena v zadnjih treh letih; v isti dobi je bilo obenem odprtih 140 privatnih srednjih šol s pravico javnosti.

Najnevarnejša žival na svetu. Neki Amerikane z imenom Jackson pripoveduje v „American Review of Reviews“, da je najnevarnejša žival na svetu naša domača muha. Po njegovem mnenju so najbolj strupene kače, levi in tigri prava nedolžna jagmeta. Kakor je izračunal učen gospod Jackson, nosi muha s seboj 6.600.000 bakterij, ki povzročajo najrazličnejše bolezni, (kakor kolero, jetiko, vročinsko bolezen, bolezní v grlu, drisko itd. Jackson trdi, da muhe umore štiri milijone ljudi ene generacije.

Abstinenčno gibanje na Švedskem. Dobri vspeh alkoholne prepovedi ob času splošne stavke je pravil osrednjo zvezo švedskih abstinenčnih društev do tega, da poskusi z ljudskim glasovanjem o vprašanju, je-li že pravi čas za uvedenje splošne alkoholne prepovedi na Švedskem ali ne. Vsaka nad 18 let stara oseba se ima osebno poiskati in vprašati. V Stockholmu samem je glasovalo 30.000 oseb za in 30.000 proti splošni prepovedi, 13.000 oseb se je glasovanja vzdržalo. Mnenje prevladuje, da bi, če bi se izvedlo glasovanje po celi državi, bila velikanska večina za prepoved.

Pasivna rezistenca bosanskih železničarjev — končana. Nastavljenici bosanskih železnic so dne 2. oktobra opustili pasivno rezistenco. Deželna vlada je obljubila, da bo zahteve akcijskega komiteja bosanskih železničarjev, ki jih je stavil ta dne 26. avgusta, natančno preštudirala, in v kolikor je to sploh mogoče, tudi uresničila.

Mažari izumirajo. Kakor javlja „Pester Lloyd“ št. 22, 16. septembra, je bil v mesecu juliju t. l. kongres za meščanske zadeve v Temešvaru. Pri tej priliki so se razpravljala razna vprašanja, tičoč se mestnih upraviteljev, kakor: higijena, ljudsko štetje, dobrodelné naprave itd. Pri tej priliki pa je razkrila statistika strašne podatke! Navajala so se mesta, v kojih se je prebivalstvo od leta 1860. do sedaj zmanjšalo za 5, 10, celo 40%! V 16. mestih kojih prebivalstvo znaša 300.000 duš, je umrlo v mesecu juliju t. l. 1021 ljudi, rodilo se je pa 869 otrok; tedaj — 152 mrlčev več, nego novorojenih! A v tem času ni bilo nobene epidemije! V Temešvaru samem pride na 11 mrlčev — le 10 porodov. Ako bi rodovitni Slavoni ne zalagali Magyar-Orszaga s svojim prebitkom na otrokih, bi bilo Arpadovo kraljestvo kmalu — brez podanikov!

Vlom v trgovino. Iz Budimpešte poročajo: Neznani vlomilci so vlomili v trgovino tukajšnjega trgovca Juwelierja ter ukradli menic za 50.000 K, zavarovalno polico za 50.000 K, 700 K gotovine, dragocenosti za 15.000 K in 200 zlatega denarja.

Zanimiva operacija srca. Iz Moravske Ostrove se poroča, da je na zborovanju moravskih zdravnikov poročal primarij tamkajšnje bolnišnice dr. Gütingo o neki zelo zanimivi operaciji srca. Bolnik, na katerem so izvršili operacijo, je bil nek mlad rudar iz Moravske Ostrove, ki so ga dne 30. aprila t. l. zabodli pri nekem pretepu v srce. Ker bi bila smrt v nasprotnem slučaju neizogibna, so ga takoj operirali in mu zašili srce. Rudar je ležal tri dni v popolni nezavesti, nato pa se je opomogel in čez šest tednov je odšel popolnoma zdrav iz bolnišnice. Preteklo je od tedaj precej časa, toda brez kakih težko opravila svoj težki rudarski posel. Zanimivo je, da so izvršili operacijo na njem brez narkoze in so bolnika narkotizirali še-le potem, ko je po operaciji srca padel v nezavest, da se je mogla težka operacija dovršiti.

Kolikokrat je treba inserirati? Na to vprašanje je odgovoril tajnik trgovske zbornice v Erfurtu dr. Videmak na nekem svojem predavanju sledeče: „Najmanj sedemkrat! Prvi oglas se namreč prezre, drugi se zapazi, tretji se prebere, a se pri tem nič ne misli, četrti se čita z razmišljanjem, pri petem se razgovarja človek z ženo, pri šestem želi poizkusiti in pri sedmem kupi.“

Letnik

1911

naše „Družinske pratike“

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v „Katoliški bukvarni“, prodajalci „Katol. tisk. društva“, dalje v trgovini Ant. Krisper, Vaso Petričič in Iv. Korencan; v Mariboru: prodajalca „Tiskarne sv. Cirila“. — Cena komada 24 vin, po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih 134 pratik.

Posojilnica v Mariboru

podeli za šolsko leto 1910/11 obiskovalcu Kmet. ijske šole v Št. Jurju ob juž. žel. podporo v znesku po K 280.

Upoštevalo se bode le prošnje sinove kmet. starih slovenske narodnosti iz mariborskega okraja.

Prošnje za to podporo, opremljene s krstnim listom, spričevalom ubošva in spričevalom zadnjega šolskega leta je vložiti do 21. tega meseca pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

V Mariboru, 4. vinotoka 1910.

Ravnateljstvo.

Veletrgovina špecerijskega blaga in deželnih pridelkov Anton Kolenc: Celje

Narodni dom in Graška cesta 22 v lastnih hišah.

Naznanja, da kupuje vsakovrstne deželne pridelke vsako množino po najvišjih dnevnih cenah, osobito suhe gobe, laneno seme, fičol, kumno, vsakovrstno žito, konoplje itd. ter sadje sveže in suho.

Priporočam se gospodom kolegom trgovcem za nakup vedno svežega špecerijskega blaga in deželnih pridelkov, ker jamčim za pošteno in dobro postrežbo po najnižjih dnevnih cenah. — Gospodom duhovnikom priporočam vsakovrstne sveče, kadilo in olje za cerkve.

Slavnemu občinstvu zagotavljam točno in solidno postrežbo z vedno svežim blagom in najnižjih cenah. Nadalje premog na cele vozove, debel K 2-10, droben po K 1-40 100 kg na dom postavljen v Celju, drugam, po dogovoru. 148

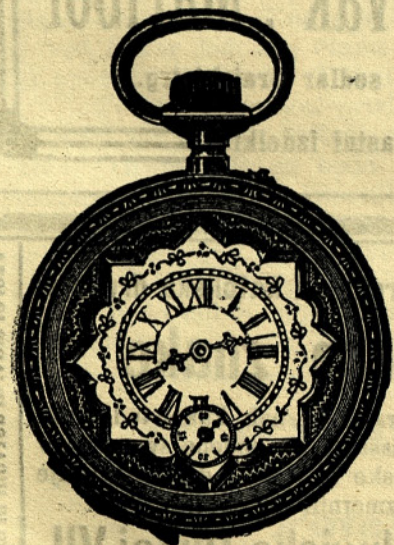
Pisma naročila se z obratno pošto izvrše.

TRGOVCI!

Ne pustim potovati ker preveč stane, prodajam pa po ceni ker ne pustim potovati. Obrnite se toraj pismeno ali osebno in zahtevajte vzorčne pošiljke.

Narodna veletrgovska hiša

R. Stermecki v Celju.

Svoji k svojim!

Urar, očalar
in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 39

peró kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatne, srebrnine, ur i. t. d. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn. Priznana najboljša igla za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih in risalnih potreščin, trgovskih knjig na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek, Celje

Graška ulica šte. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga vseh tiskovin za urade.

Ceciljanec — organist cerkvenik, lahko tudi tajnik pri občini ali v posojilnici, želi službo sprejeti. Naslov [pove uredništvo tega lista. 138

XXXXXXXXXX

Harmonij, še dobro ohranjen, kupi g. Pavel Poslek, vmirovljeni podvornik v Bobovem pri Klanjcu. (Hrvaško Zagorje.) Naznaniti se mora cena in kakovost harmonija.

XXXXXXXXXX

Edina štaj. narodna steklarska trgovina

na debelo in na drobno

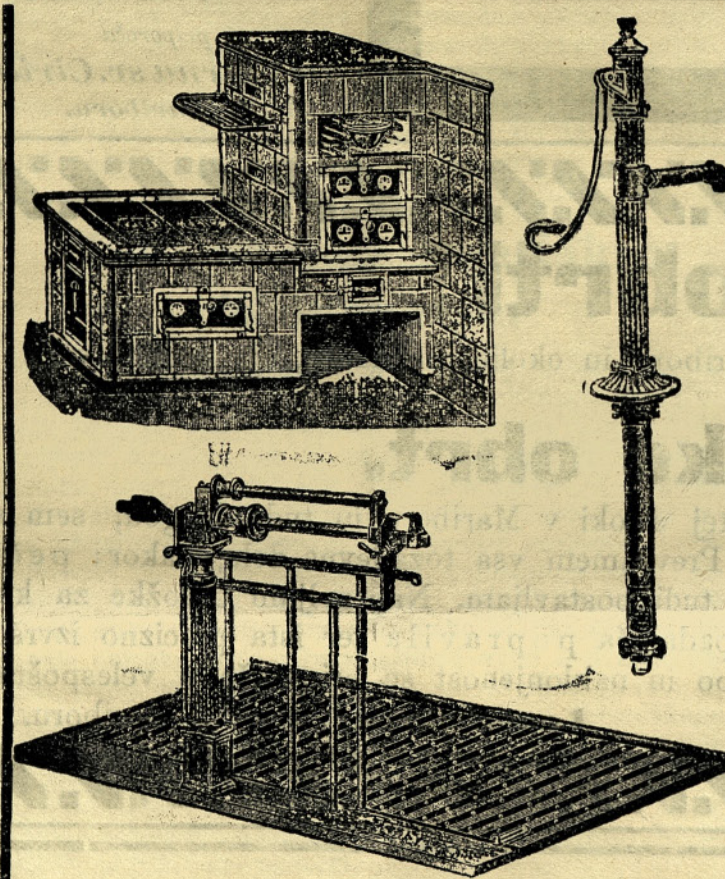
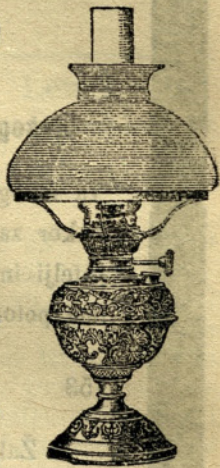
Franc Strupi : Celje

Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

Najsolidnejša in točna postrežba.

Stavbeni in umetni ključavničar, oblast. koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izdelujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.

Slovenska trgovina

J. N. Šoštarič, Maribor

samo Glavni trg šte. 9

priporoča p. n. občinstvu svojo veliko zalogo svakovrstnega najnovejšega in najmodnejšega blaga iz samo prvih in najboljših tovarn.

z modnim in manufakturnim blagom ter krojaškimi potrebščinami

Postrežba točna in stroga solidna.

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljon Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Ne pozabite na „Slovensko Stražo“.

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-

seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom.

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnice, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa.

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd.

Brušenje, puliranje in struganje kamna s stroji.

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev).

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom.

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. Popraviljanje spomenikov, izdelanje vanje napisov v iste.

Zahvala.

Za vse nam došle izraze tolažilnega sočutja povodom prebridke izgube našega ljubljene očeta, starega očeta, brata in tasta gospoda

Simon Kuvec,

bivšega posestnika delniških pivovarn v Laškem trgu in Žalcu

za mnogobrojno spremstvo nepozabnega pokojnika k večnemu počitku, kakor za krasne cvetke in vence, ki so jih položili cenjeni znanci, prijatelji in sorodniki, zlasti narodni šentjurčani ob krsto rajnega, izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo

153

žalujoča obitelj Kuvec.

Žalec, dne 5. vinotoka 1910.

Vage

za vagone, voze (mostne), centimalne, škalo, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,

tovarna za vage,

Brno, Zidenice Moravsko.
80 slovanska obrt.

Štampilje

iz kavčuka se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Uradne =
= zavitke

priporoča

Tiskarna sv. Cirila
v Mariboru.

Južnoštajerska hranilnica v Celju

je zvišala obresti za hranilne vloge na

4 1/8 %

Poslužujte se Južnoštajerske hranilnice v Celju v Narodnem domu pri nalaganju svojega denarja ali kadar nalagate denar za mladoletne ali varovance in zahtevajte pri sodiščih, da se naloži denar za mladoletne iziroma za varovance izključno le v Južnoštajersko hranilnico v Celju.

Južnoštajerska hranilnica v Celju sprejema tudi hranilne knjige drugih, posebno **neslovenskih** denarnih zavodov in jih obrestuje, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Slovenci! Osredotočimo denarno moč štajerskih Slovencev v lastni slovenski hranilnici in rešimo svoje od ptnje odvisnosti in nadaljnjega raznarodovanja. 152 1

Otvoritev obrti!

Dovoljujem si slavnemu občinstvu v Mariboru in okolici naznaniti, da sem otvoril s 1. oktobrom 1910 v Šolski ulici

lončarsko obrt.

Tekom svojega 14letnega delovanja v tej stroki v Mariboru in tudi drugod, sem si pridobil vse potrebne zmožnosti za to obrt. Prevzamem vsa tozadevna dela, kakor: peči, štedilna in navadna ognjišča ter ista tudi postavljam. Napravljam obložke za kopalne sape, klosete in vso v mojo stroko spadajoča popravila ter ista precizno izvršujem po solidnih cenah. Za obilno naročbo in naklonjenost se priporoča z velespoštovanjem

150

Lovro Širec, lončar v Mariboru.

Josip Hočevan : Celje

== Kolodvorska ulica 5 ==

priporoča za jesensko in zimsko sezono svojo veliko zalogo vsakovrstnih zgotovljenih oblek, zimskih in sportnih sukenj, za gospode, dečke in otroke, po najnižjih cenah. **Pristno angleško** sukno je vedno v zalogi, in se naročila po meri, točno in po najnovejših journalih izvršujejo. — Prevzamem umevno tudi vsa druga v svojo stroko spadajoča dela kakor talarje za gospode sodnike in častito duhovščino.

145

Na debelo!

Priporoča se

Na drobno!

edina narodna trgovina

galanterijskega, norimberškega in modnega blaga, kakor tudi igrač.

Prica & Kramar v Celju

na voglu Graške- in Krožne ceste.

68

Robert Diehl, žganjarna, Celje

priporoča svojo doma žgano slivovko, tropinovec, vinsko žganje, brinjevec kakor tudi

štajerski konjak.

6 belih

... rjuh zelo debele in ...
po 2 m 14 K, po 2 1/4 m po
16 K, iz domačega lanenega
platna po 2 m 18 K, po 2 1/4
m 20 K, razpošilja franko
narodna veletrgovska hiša

Najboljše ročne torbice, šolske torbice, denarne mošnjičke, denarnice za natakari in natakarije. — Bogato sortirano zalogo : : : :

usnjatih garnitur

kakor tudi konjske oprave, opravo za jahanje itd. priporoča.

Rudolf Novak : Maribor

jermerar in sedlar Grajski trg.

Samo lastni izdelki.

Edina špeciijalna tyrdka za katoliška društva.

Društvene znake

v vseh izpeljavah in raznih cenah, kakor tudi častne znake, žeblice za zastave in podobe svetnikov v emailu. — Broše, obeske in častna darila izdeluje in pošilja v zmernih cenah graver

Stanislav Mrkwicka Dunaj VII.

Zieglergasse 67.

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Umetni zavod za slikanje na steklo

Maks Tušek : Ljubljana

Sv. Petra nasip št. 7

se priporoča preč. duhovščini in cerkvenim predstojnikom za izdelovanje slikanih cerkvenih oken, in vse v to stroko spadajoča dela po najnižji ceni.

Načrte in proračune na razpolago.